

HÅLLBARHETS-
REDOVISNING
2023

Sigtuna
kommun

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Inledning.....	2
Kommunfullmäktiges mål: Hållbar samhällsutveckling.....	2
Förstärkt hållbarhetsarbete och integrering av Agenda 2030.....	2
Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.....	3
Hållbara samhällen, ekosystem och biologisk mångfald.....	4
Översiktsplanarbete.....	4
Landsbygdsstrategi.....	4
Hållbart samhällsbyggande.....	5
Avfallshantering och återvinning.....	5
Attraktiva natur- och vattenområden	7
Natur.....	7
Vatten.....	8
Minskade klimatutsläpp och förnybar energi.....	10
En fossilfri fordonsflotta	10
Energi- och klimatrådgivning.....	11
Energisparåtgärder.....	12
Återvunnen elektronik	12
Hållbara måltider.....	12
Midgårdsbadets rengöringssystem.....	13
Trygga Sigtuna.....	14
Brå - projekt.....	14
Tryggare skola	15
Samverkan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF).....	15
Valstgruppen.....	15
Samarbete med polisen	16
BID föreningar.....	16
Civilt försvar och krisberedskap	17
Minska och motverka segregation – Samhällsbyggnadslyftet	18
Aktiviteter för ökad trygghet och delaktighet.....	18
Steg mot försörjning.....	19
Utvecklat föräldraskapsstöd	19
Stadsdelsmammor.....	19
Valsta 2030.....	20
Nytt kultur- och aktivitetscenter.....	20

Demokratiska och inkluderande samhällen	21
EU delegation på besök.....	21
Seniorluncher.....	21
Hållbarhetsarbete inom omsorgen	22
Områdesbudget SigtunaHem.....	23
Inkluderande fritidsaktiviteter.....	23
Sigtuna Funkis	23
FunkisFiket	23
Fritidsbanken	23
Brobygget.....	24
God utbildning och uppväxtvillkor.....	25
Barnets rättigheter.....	25
Demokratiarbete på Eddaskolan	26
Skolbibliotek på alla skolor och förskolor.....	26
S:ta Gertruds skola provar Lexplore.....	27
Utställning på S:t Olofs skola om olikheter.....	27
Spring och lek för yngre barn	27
SigVända	28
Främjande och förebyggande arbete för god hälsa.....	29
Samverkan kring barn 0-6 år och deras familjer.....	29
Samverkan och insatser för psykisk hälsa kring barn och ungdomar	30
Ung Samverkan	30
Att främja psykisk hälsa	30
Suicidprevention	31
Mamma United	31
Idrottspolitiska programmet	32
Data i dialog.....	32
Innovativt näringsliv och arbetsmarknad	33
Arbetsmarknadspaketet	33
Etableringslyftet	34
Internservice	34
Meningsfull vardag genom sysselsättning	34
Ung Företagsamhet - Framtidskoll	35
Näringslivsråd.....	35

Sammanfattning

Under 2023 har Sigtuna kommun bedrivit ett omfattande hållbarhetsarbete. Arbetet för en hållbar utveckling och integrering av Agenda 2030 målen har befästs allt mer i kommunens verksamheter.

Arbetet mot målet av [En fossilfri fordonsflotta 2025](#) inom ramen för Plan för klimatsmart Sigtuna har intensifierats under året. En fordonsansvarig har anställts och en cykel- och bilpool vid kommunhuset har inrättats. Dessutom pågår omställningen av fordonsflottan till fossiloberoende alternativ.

För att öka andelen [ekologiska livsmedel](#) trots minskad tillgång på marknaden pågår ett arbete med att anpassa menyer efter säsong samt öka andelen vegetabilier. På S:t Pers skola i Sigtuna stad har seniorer möjlighet att äta en god och hälsosam lunch tillsammans med eleverna i skolans matsal. [Seniorluncher](#) främjar möten mellan generationer vilket berikar både elever och seniorer.

Sigtuna kommun har i samverkan med Håbo, Knivsta och Upplands-Bro kommuner utarbetat en gemensam [Avfallsplan](#) som gäller från och med 2023. En rad åtgärder har vidtagits för att förbättra återvinnings- och återbruksmöjligheterna för invånare och näringsliv. Det inkluderar förbättrad informationsspridning, etablering av återbruk samt inrättande av återanvändning av byggmaterial på återvinningscentralen. Dessutom har möjligheten till insamlingen av mat- och restavfall samt returpapper utökats och förbättrats.

Ett särskilt prioriterat arbete är [Samhällsbyggnadslyftet](#), som är en långsiktig och kommunövergripande reform med syftet att minska och motverka segregationen i kommunen och stärka hela kommunens attraktivitet. Arbetet med de förstärkta sociala insatserna inom Samhällsbyggnadslyftet har fortgått under 2023 med insatserna [Steg mot försörjning](#), [Utvecklat föräldraskapsstöd](#),

[Stadsdelsmammor](#) och [Aktiviteter för ökad trygghet och delaktighet](#). Även planeringsarbete för [kultur- och aktivitetscenter](#) i Valsta har fortgått under 2023. En detaljplan har varit på samråd innan sommaren och under hösten har inkomna synpunkter hanterats och kompletterande utredningar gjorts.

Inom kommunens arbete med fysisk och psykisk hälsa samt [trygghetsfrågor](#) är det [främjande och förebyggande arbetet](#) en grundpelare. En strategi för [suicidprevention](#) antogs under året.

Två pågående [naturvårdsprojekt](#) har fortsatt under 2023. Projekten får stöd av statliga bidrag och handlar om att ta fram en handlingsplan mot invasiva främmande arter samt bekämpning av den invasiva vattenväxten sjögull.

Sedan några år tillbaka har Sigtuna kommun fokuserat extra mycket på att bekämpa granbarkborre på kommunens mark. Under 2023 har en ny metod testats där en hund används för att söka upp angripna granar under tiden barkborren svärmar och på så sätt förhindra spridningen av barkborren.

På "[Framtidsskoll](#)", en temadag organiserad av Ung Företagsamhet och Sigtuna kommun för att stötta eleverna inför gymnasievalen, hade elever från både fristående och kommunala skolor möjligheten att träffa lokala förebilder från olika yrkesroller som delade med sig av sina erfarenheter.

Två projekt med syftet att minska arbetslösheten i kommunen som fortsätter visa positiva resultat är [Arbetsmarknadspaketet](#), som fokuserar på att ge fler invånare vuxenutbildning, gymnasieexamen och egen försörjning samt [Etableringslyftet](#), ett samverkansprojekt som matchar nyanlända och arbetsgivare.

Sigtuna kommun är även en av få kommuner i landet som snart kommer att ha [skolbibliotek](#) på samtliga 16 grundskolor och 30 förskolor.

Inledning

Syftet med hållbarhetsredovisningen är att beskriva hur kommunens verksamheter bidrar till en hållbar utveckling av Sigtuna kommun och att sammanfatta ett urval av arbetet som genomförts under 2023.

Redovisningen kompletterar analysen och uppföljningen som görs i årsredovisningen under målet Hållbar samhällsutveckling och är uppdelad i åtta tematiska områden där varje kapitel kopplas till de relevanta Agenda 2030 målen, samt kommunens egna planer och program.

Kommunfullmäktiges mål: Hållbar samhällsutveckling

Enligt Mål och budget 2023-2025 ska arbetet med en hållbar utveckling genomsyra alla kommunens verksamheter och integreras i servicen till invånare och olika samhällsaktörer som näringsliv och civilsamhällets organisationer. Sigtuna kommun ska även fortsätta i möjligaste mån att integrera FN:s globala Agenda 2030 i sitt arbete. För bästa resultat krävs att hållbarhet är integrerat i alla verksamheter och att de miljömässiga, sociala och ekonomiska dimensionerna hanteras samtidigt. En viktig roll för kommunen är att i samverkan med olika aktörer vara drivande för främjandet av en hållbar utveckling.

Under 2023 genomfördes en översyn av kommunens målstyrning, vilken utmynnat i att antalet övergripande mål från och med 2024 minskar från fyra till tre. En förändring är att målet om hållbar samhällsutveckling framöver integreras i de återstående tre målen.

Förstärkt hållbarhetsarbete och integrering av Agenda 2030

Arbetet med att förstärka hållbarhetsarbetet och integrera Agenda 2030 handlar om att sammankoppla och inkludera hållbarhetsmål i ordinarie verksamhet, processer och styrdokument.

Under 2023 har arbetet med hållbar utveckling och integrering av Agenda 2030 målen befästs allt mer. Kommunens nämnder och förvaltningar redovisar hur de inom sin kärnverksamhet bidrar till målet av en hållbar samhällsutveckling och verksamhetsplaner samt verksamhetsberättelser kopplas till Agenda 2030 målen. Det gäller även kommunala planer och program där bland annat den under året antagna strategin för suicidprevention tar utgångspunkt i en hållbar samhällsutveckling och de globala målen i Agenda 2030.

För att öka kunskapen om Agenda 2030 och skapa engagemang för hållbarhetsfrågor har interna utbildnings- och kommunikationsinsatser genomförts. Utbildning är även ett sätt att förankra arbetet och samtidigt skapa en förvaltningsövergripande dialog för att möjliggöra utökad samverkan. Utbildningen kopplar globala hållbarhetsfrågor till lokala insatsområden och visar på både framgångar och utmaningar i hållbarhetsarbetet.

För att hållbarhetsarbetet ska bli en naturlig del av hela kommunorganisationen är det viktigt att skapa en gemensam förståelse och en enhetlig grund för arbetet. Kommunikation är ett verktyg för att uppnå detta. Genom att berätta om det

hållbarhetsarbete som görs i verksamheterna och samhället i stort, kan kommunen ge tips och information om hur olika aktörer kan bidra till en hållbar utveckling. Kommunikation spelar också en viktig roll i utvecklingen av dialog och samverkan med olika målgrupper.

Agenda 2030-utskottet under kommunstyrelsen stödjer de kommunala verksamheternas arbete inom Agenda 2030-området och följer upp hur nämnderna arbetar, eller avser att arbeta, med

aktuella hållbarhetsfrågor. Utskottet arbetar för att Agenda 2030 och dess mål kopplas till och inkluderas i verksamhetsplaner, processer. I framtagande av relevanta styrdokument stödjer utskottet. Ärenden som hanteras i utskottet rör strategiska frågor kopplat till övergripande hållbarhetsarbete och de globala målen, såsom beredning av planer inom hållbarhetsområdet, hållbarhetsredovisning, utbildning och kommunikation.

Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling

Genom den globala handlingsplanen Agenda 2030 har alla FN:s medlemsländer förbundit sig till att arbeta för att uppnå en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar värld till 2030.

Agenda 2030 innehåller 17 mål och 169 delmål. För att uppnå en hållbar utveckling krävs ett helhetsgrepp och ett engagemang från alla nivåer i samhället. Utmaningarna i hållbarhetsarbetet är till stor del globala, men lösningarna oftast lokala och kommuner har en viktig roll i genomförandet av Agendan.

Hållbara samhällen, ekosystem och biologisk mångfald

Planer och program:

- Översiktsplan (2022)
- Avfallsplan 2023-2030
- Miljöprogram (2010)
- Lekplatsplan (2019)
- VA-Plan (2017)

Den snabba och stora inflyttningen till storstadsområden ställer krav som behöver bemötas på ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt. Växande städer kan skapa nya möjligheter för ekonomisk utveckling, men kan också bidra till ökade sociala klyftor och påfrestningar på ekosystem. Hållbar samhällsplanering omfattar hållbart byggande och hållbar planering av bostäder, infrastruktur, offentliga platser, transporter, återvinning och säkrare kemikaliehantering som i sin tur kräver ny teknik och samarbete mellan flera sektorer. Närhet till natur och grönområden är viktiga faktorer för attraktiva boendemiljöer.

Kommunen bidrar på många olika sätt till Agenda 2030 målet ”Hållbara städer och samhällen”. Ett konkret exempel är färdigställandet av cykelstråket mellan Wenngarn och Sigtuna Stadsängar under 2023. Detta främjar både framkomligheten i området, och kan leda till minskade utsläpp från bilresor samt bättre förutsättningar för en god hälsa.

Dessutom har grönska och vatten en flerfaldig roll i samhället. Välfungerande gröna och blå landskap möjliggör en livskraftig biologisk mångfald, som i sin tur bidrar med viktiga så kallade ekosystemtjänster. För kommunens invånare innebär natur och en nära tillgång till rekreativmiljöer en stor livskvalitet. Naturmiljöer utgör dessutom en viktig resurs för att främja en god folkhälsa.

Översiktsplanarbete

Syftet med kommunens Översiktsplan är att bidra till en hållbar samhällsutveckling genom fysisk planering och att ge både nuvarande och

framtida generationer förutsättningar att leva ett gott liv. I Översiktsplanen som antogs 2022 har lokala mål formulerats för planeringen av den fysiska miljön. Dessa mål utgår från de globala målen i Agenda 2030. De viktigaste dragen i Sigtuna kommuns Översiktsplan är att kommunen ska vara en mångsidig blandstad med en levande landsbygd, ha attraktiva och klimatsmarta trafiksystem samt värna om de gröna livsmiljöerna.

I Översiktsplanen beskrivs utvecklingsinriktningar för Märsta, Sigtuna, Rosersberg och landsbygden. Bostadsutvecklingen ska framför allt ske på platser med god kollektivtrafik och där det finns offentlig och kommersiell service.

Under 2023 antogs en planeringsstrategi som fastslår hur kommunen ska genomföra Översiktsplanen. Bland annat föreslås en programförklaring för den regionala stadskärnan Arlanda-Märsta, en plan för grön infrastruktur och planering för laddstationer. Även rekommendationer som hållbarhetskonsekvensbeskrivningen föreslog ska genomföras.

Landsbygdsstrategi

Syftet med en landsbygdsstrategi är att synliggöra och utveckla landsbygdsperspektivet och landsbygdernas kvaliteter, utmaningar och förutsättningar.

Arbetet med framtagandet av strategin har fortgått under 2023 och tidigare genomförda invånardialoger har följts upp med deltagarna. Därtill har workshops genomförts internt för att fånga upp och förstå de förvaltningsövergripande utmaningarna och möjligheterna

gällande en hållbar landsbygdsutveckling.

I insatsområden som tagits fram i arbetet med landsbygdsstrategin finns förslag på möjliga insatser kring hur landsbygden i Sigtuna kommun skulle kunna utvecklas. Behov att bearbeta strategin och göra prioriteringar kring insatser, och hur dessa skulle kunna följas upp, kvarstår innan materialet kan läggas fram för politiskt beslut. Materialinsamlingen till strategin har varit omfattande och underlaget kommer vara värdefullt i frågor som rör landsbygdsutveckling framöver.

Hållbart samhällsbyggande

Under året tog kommunen emot priset ”Årets Bygge” för Västra Rosersberg gata och VA. Årets Bygge delas ut av tidningen Byggindustrin som beskriver utmärkelsen som ”samhällsbyggnadspriset som uppmärksammar och premierar svenskt byggande i absolut världsklass.”

Motivering till priset lyder:

”Klart före tidplan och inom budget. I detta projekt har man varit överens om det mesta och haft en vilja att prova nytt i det lilla. Det är ett föredömligt anläggningsprojekt där hänsyn tagits till allt ifrån biologisk mångfald till att hitta tekniska lösningar som är hållbara över tid.”

Genom att ha hållbarhet och innovation som främsta ledstjärnor har kommunen skapat ett projekt som inte bara visar vägen för framtida utveckling, utan förhoppningsvis även inspirerar andra.

I kommunen ligger även en av Sveriges mest hållbara stadsdelar, Sigtuna Stadsängar. Delar av stadsdelen ägs av kommunen där SigtunaHem bygger nya hyresrätter. I stadsdelen har hållbarhetsprinciper aktivt och innovativt integrerats i arbetet. Genom att återanvända och krossa befintligt berg och sten på plats har det skapats olika fraktioner som används i förberedelserna av gator, vatten- och avlopps-system samt andra infrastrukturella element.

Denna strategi har inte bara minimerat behovet av ny materialanskaffning utan har också minskat miljöpåverkan genom att minska mängden avfall och transport.

Dessutom finns det i stadsdelen bland annat solceller, ekozoner på parkeringarna, närhet till skog och natur, elbilspool, bevarade unika träd som är över 200 år gamla samt träfasader för minskning av koldioxidutsläpp.

SigtunaHem, som under 2022 påbörjade arbetet med byggnationen av Stationshusen vid Sätuna torg, såg under 2023 ett behov att bättre kunna följa upp och säkerställa att byggarbetsplatserna är en bra och säker arbetsplats för alla som vistas där. Därför valde SigtunaHem att gå med i föreningen Rättvist byggande. Genom medlemskapet kontrollerar föreningen bland annat alla underentreprenörer och vid oanmälda platskontroller jämförs ID06 med en giltig identitetshandling för alla som är på plats. ID06 är en svensk identitetsmärkning som används inom bygg- och anläggningsbranschen för att säkerställa att personer som vistas på byggarbetsplatser har rätt att vara där och är behöriga att utföra arbete. Medlemskapet innebär också att oseriösa entreprenörer som inte betalar rimliga löner, eller anlitar svart arbetskraft, blir portade från alla medlemsföretagen vilket gör föreningen starkare tillsammans. Syftet är att främja sund konkurrens och dra fördel av att gå ihop och se till att man har byggarbetsplatser med bra villkor, och att lagar och regler följs.

Avfallshantering och återvinning

Sigtuna kommun har tillsammans med Håbo, Knivsta och Upplands-Bro kommuner en gemensam avfallsplan som gäller 2023-2030. Planen fokuserar på fyra områden: förebyggande

och återanvändning, avfallshantering för återvinning, minskad miljöpåverkan, samt förbättrad tillgänglighet och service.

Genomförandet av avfallsplanen sker delvis i samverkan mellan kommunerna. Några gemensamma aktivitetsområden under 2023 var förberedelser inför övertagandet av ansvar för insamling av förpackningar och gemensamma upphandlingar. Det innefattar även samarbete kring kommunikation, såsom utformning av kommunikationsplaner och digitala möten med fastighetsägare, samt framtagande av avfallsappar för invånarna.

Återvinningscentralen på Voltgatan

Återbruksverksamheten på återvinningscentralen på Voltgatan har utvecklats vidare, bland annat genom att vara öppen alla dagar i veckan. Bemanningen av verksamheten sker delvis internt och delvis genom samarbete med kommunens återbruksenhet inom Socialpsykiatri. Varor som inte kan säljas i butiken i Valsta hämtas av Myrorna.

Inlämnat byggmaterial hålls separat och hämtas och säljs mot nedsatt pris av Beijer Bygg i Odensala.

Insamling av mat- och restavfall och returpapper

Det befintliga fyrfacksystemet ger kommuninvånarna möjlighet att sortera matavfall, restavfall, tidningar/returpapper samt förpackningar av glas, metall, papper och plast vid sina bostäder. Sedan början av 2023 är det obligatoriskt för både verksamheter och flerbostadshus att sortera ut matavfall vilket har resulterat i en ökning av insamlat matavfall till 53 procent 2023 jämfört med 46 procent för 2022. I december 2023 beslutade kommunfullmäktige att erbjuda invånarna möjligheten till veckovis hämtning av matavfall under sommaren mot

ersättning. Detta efter önskemål från invånarna i en avfallsenkät som gjordes under våren 2023.

Returpapper och tidningar är nu en del av det kommunala ansvaret och samlas in via återvinningsstationer genom en avtalad entreprenör, som också ansvarar för att sälja returpappret. Insamlingen vid fastigheter sköts av samma entreprenör som samlar in förpackningar, med en flerbäcksbil för att minska miljöpåverkan.

Nedskräpning

Under sommaren genomfördes en skräpmätning i Sigtuna. Detta är en del av ett nytt system där kommuner från och med 2023 kan få ersättning från Naturvårdsverket för nedskräpning. Kommunen deltog även som vanligt i Håll Sverige Rents kampanj där både förskolor och skolor var med. Totalt sett samlade cirka 6800 barn och vuxna in skräp under kampanjen.

Ansvar för förpackningar

Under 2023 har förberedelser pågått då kommunerna från och med januari 2024 tar över ansvaret för insamlingen av förpackningsavfall från både hushåll och verksamheter som delar avfallshantering med hushållen. Tillsammans med samverkanskommunerna har en entreprenör upphandlats för att tömma avfall på återvinningsstationer och samla in förpackningar från flerbostadshus genom fastighetsnära insamling. Inför övertagandet av befintliga återvinningsstationer från Förpackningsinsamlingen i januari 2024 har även förberedelser gjorts för att säkra städning och underhåll för att hålla stationerna rena och förhindra illegal avfallshantering. Kommunerna kommer också ta över ett tydligare ansvar för att informera och kommunicera om hanteringen av förpackningar.

Attraktiva natur- och vattenområden

Natur

Naturvårdsarbete

Två pågående naturvårdsprojekt inom LONA (lokala naturvårdsprojekt) har fortsatt under 2023. Projekten får stöd av statliga bidrag och handlar om:

1. att ta fram en handlingsplan för invasiva främmande arter,
2. bekämpning av den invasiva vattenväxten sjögull

Handlingsplanen mot invasiva arter syftar till att få en ökad kunskap om invasiva främmande arter och hur bekämpning av arterna ska utföras mer kostnadseffektivt. Invasiva arter tränger undan inhemska arter och kan också medföra negativa sociala och ekonomiska effekter. Projektet kring sjögull syftar till att bekämpa och förhindra spridning av arten ut i Mälaren och arbetet beskrivs mer utförligt [nedan](#).

Under 2023 avslutades även ett annat LONA-projekt, Norrbackafältets pollinatörssatsning. Projektet har omvandlat gräsytor till ängsmark för att öka den biologiska mångfalden och gynna pollinerare. I projektet utreddes förutsättningarna att omvandla fler gräsytor till ängsmarker där även ekonomiska och sociala värden utvärderats. Flera områden i Märsta, Rosersberg och Sigtuna sköts därför som äng istället för gräsmattor och arbetet planeras att utökas år för år.

Som ett resultat finns nu på Norrbackafältet en artrik äng med blommor och insekter som backnejlika, brudbröd, gulmåra och käringtand. Dessutom har den rödlistade sexfläckiga bastardsvärmaren upptäckts där.

Vid plantering av träd eftersträvas en variation av trädarter för att minska risken att ett stort antal träd behöver tas ned på grund av sjukdomar såsom almsjukan eller askskottsjukan. I och med effekterna av klimatförändringarna kommer det troligtvis bli fler sjukdomar kopplade till trädarter framöver vilket gör det viktigt att ha en variation i trädarter i parkmiljöer.

Kommunen driver även naturvårdsprojekt tillsammans med lokala föreningar och företagare.

Skog och skogsvård

Vid röjning av naturmiljöer gör kommunen avvägningar kring hur den biologiska mångfalden ska gynnas, samtidigt som områdena ska göras tillgängliga och trygga för människor. Till exempel sparas död ved i skogen för att främja insekter som trivs i död ved, och blommande buskar och träd sparas i brynmiljöer för att skapa variationsrika miljöer som gynnar fåglar och insekter. Arbetet med att ta fram en skogsstrategi för kommunens skog har påbörjats för att skapa en mer långsiktig och hållbar förvaltning.

Arbetet med att märka ut gränserna efter utvidgningen av Rävsta naturreservat har avslutats och det har tydliggjorts var reservatgränsen går både för besökare och markägare.

Granbarkborre

Sedan några år tillbaka har Sigtuna kommun fokuserat på att bekämpa granbarkborre på kommunens mark. Flera åtgärder såsom mer storskaliga avverkningar genomfördes under 2023. Granar som riskerar att angripas och därmed sprida insekterna vidare har tagits ner och forslats bort eller randbarkats så att barken torkar ut.

Granbarkborre-hunden har markerat ut angripna granar vid MTB-banan i Sigtuna.

Under perioden maj-juli svärmar granbarkborren mest och det är svårt att hinna med att inventera och hantera de angripna granarna innan barkborren svärmat vidare till nästa bestånd. I år har därför en ny metod testats där en hund söker upp de angripna granarna. Resultatet kommer att utvärderas inför 2024 års svärmning. Resultat från andra län visar en förbättring på 80 procent i de områden som hunden har sökt.

Grön infrastruktur

Kommunstyrelsen fick i Mål och Budget 2022-2024 uppdrag att utreda möjliga konsekvenser och effekter av införande av Boverkets modell för grön infrastruktur. För 2023 ansökte kommunen om LONA-medel för att uppdatera och komplettera underlag för arbetet. Tyvärr fick kommunen inte bidrag för detta då anslagen för LONA-medlen minskat kraftigt.

Sigtuna kommun har återanslutit sig till Grönkilssamverkan, ett nätverk för kommuner kring Rösjökilen, Angarnkilen och Bogesundkilen. Dessutom har ett samarbete med kommuner kring Järvakilen initierats, och Sigtuna kommun har deltagit i ett forskningsprojekt om grön infrastruktur drivet av Stockholms universitet.

För att främja friluftslivet har kommunen även under året gått med i Länsstyrelsens friluftslivsnätverk.

Vatten

Strategisk vattenplanering

Kommunen bedriver en strategisk vattenplanering för att skydda och utveckla kommunens vattenmiljöer. För att säkerställa bra vattenkvalité och de ekosystemtjänster som vattnet bidrar till, följer kommunen upp kraven som ställs i vattenförvaltning, vattenmyndigheternas åtgärdsprogram och annan lagstiftning som rör vatten.

Vattenstatusen i Garnsviken är otillfredsställande och detta beror till stor del på övergödning. Behovet av att minska tillskottet av framförallt fosfor är stort. För att åtgärda detta har arbetet med att utreda och planera en våtmark för fosforupptag intill Garnsviken påbörjats under 2023. Arbetet har inkluderat en geoteknisk undersökning, jordprovtagning och undersökning av naturvärden. Under våren 2024 ska anläggningsritningar och teknisk beskrivning, skyddsåtgärder för djur och natur på platsen samt skötselplan för våtmarken tas fram.

Kommunen har två pågående projekt som fokuserar på att främja samarbete och dialog mellan kommunen och markägare för att hitta hållbara lösningar gällande vatten och övergödning.

Ett av projekten har pågått sedan 2022 och är en samarbetsinsats mellan Sigtuna, Upplands-Bro

och Håbo kommunerna för att förbättra vattenkvaliteten i Lilla och Stora Ullfjärden och Skofjärden. Projektet finansieras av LOVA-medel från länsstyrelserna i Stockholm och Uppsala, och syftar till att minska övergödning i sjöarna genom åtgärder som involverar lantbruk, hästnäringen och andra verksamheter. En åtgärdssamordnare sprida kunskap och hjälpa lantbrukare och andra verksamheter med att ansöka om finansiering för vattenvårdsåtgärder. Samarbetet kommer att pågå fram till 2024.

Det är viktigt att förebygga klimatrelaterade risker och olyckor tidigt i den fysiska planeringen. Kommunen har arbetat med att integrera skyfallskarteringen i detaljplanarbetet och den har använts vid utvecklingen av kommunens Översiktsplan. Karteringen ska fungera som en grund för planering och för kommunens klimatanpassningsarbete.

Odensalabäcken

Under 2023 fortsatte arbetet med det LONA-finansierade projektet om Odensalabäcken som startade 2021 som drivs av kommunen tillsammans med SIVAB (Sigtuna Vatten & Renhållning AB). Syftet med projektet är att ta fram förslag på åtgärder för att minska problemen med översvämningar, hög näringsbelastning och miljögifter i Odensalabäcken som rinner till Märstaån. I september 2023 träffade kommunen berörda markägare runt Odensalabäcken för att utbyta kunskap och samla information för att ta tillvara på lokal kunskap om situationen. Under 2023 förslag på åtgärder på fem platser tagits fram, som är mest lämpliga för att förbättra vattenkvaliteten och undvika översvämningar. I förslagen har markägarnas åsikter arbetats in. Under 2024 kommer de framtagna förslagen att förankras med markägarna.

Sjögull

I Märstaån har den invasiva vattenväxten sjögull etablerat sig. För att få bort växten genomförs åtgärder finansierade med stöd från länsstyrelsen i Stockholms län och LONA-bidrag. En metod som har använts under de senaste somrarna är manuell rensning vilket har visat sig vara effektivt för att minska spridningen av arten nedströms mot Mälaren.

Under 2023 provades en annan metod med vattenbufflar som betade i Steningedalen där sjögullen finns. Efter 10 dagar med bufflarna var merparten av gräset och sjögullet uppätet inom området. Projektet är det första i sitt slag och Sigtuna kommun genomför försöket i samarbete med Naturgruppen och Världsnaturfonden.

För att kunna jämföra effektiviteten av de två metoderna ovan deltog kommunen i ett projekt finansierat av Länsstyrelsen i Stockholms län. Där genomfördes en satellitbaserad identifiering och övervakning av sjögull. Resultaten ska ge en mer heltäckande bild av förekomsten av sjögull. Slutrapporten för detta projekt förväntas vara klar i mars 2024.

Samverkan inom vattenområdet

Agenda 2030 ska genomföras i dialog och samverkan. Detta är till exempel viktigt när det gäller vattendrag som sträcker sig över kommungränser. Nedan är några exempel på samverkan kring vattenfrågor som kommunen deltar i.

Oxunda vattensamverkan

Oxunda vattensamverkan är ett samarbete

mellan Sollentuna, Järfälla, Upplands Väsby, Sigtuna, Vallentuna och Täby kommuner. Syftet med samarbetet är att uppnå god ekologisk status i sjöar och vattendrag, bevara biologisk mångfald och natur- och kulturvärden samt begränsa mänsklig påverkan och förorening. De prioriterade fokusområdena för samarbetet de närmaste åren är att minska påverkan från hästgårdar, utreda näringsbelastning i sjöar och stärka biologisk mångfald. Under 2023 har vattensamverkan genomfört miljöövervakning genom vattenprovtagning i vattenförekomster, arbetat med ett gemensamt projekt för att minska näringsläckage från hästgårdar och genomfört ett studiebesök till den multifunktionella vattenparken Johannisberg i Västerås tillsammans med den politiska styrgruppen. Under 2024 ska ett gemensamt projekt starta som ska undersöka om det finns internbelastning i gemensamma sjöar. I Sigtuna kommun är Oxundasjön den aktuella sjön.

Märstaåns vattensamverkan

Samverkan syftar till att ha en gemensam kunskap och målbild av miljösituationen i Märstaån och åns delgrenar. Märstaåns samverkan bedriver och bekostar ett gemensamt provtagningsprogram som årligen sammanfattas i en årsrapport. Några medlemmar utöver kommunen är Swedavia AB, LRF, Stockholm Exergi AB, Beckers och Länsstyrelsen i Stockholm Län.

Grundvattenrådet för Norra Stockholmsåsen

Norra Stockholmsåsens grundvattenråd syftar till att uppnå och behålla god miljö kvalitet i grundvattnet och för att samverka för att behålla och utöka kvantiteten av grundvatten för framtida behov. Rådet arbetar med myndigheter och organisationer för att utveckla samverkan kopplat till olyckor och brand, hantering av spill och släckmedel samt för att förbättra kunskapen om grundvattens kvalitet och kvantitet. Rådet samarbetar också med kommunerna och Norrvatten för att etablera effektiva larmkedjor vid spillolyckor, brand och bräddningar som påverkar grund- eller ytvatten.

Minskade klimatutsläpp och förnybar energi

Planer och program:

- Plan för klimatsmart Sigtuna (2018)
- Program för måltidsverksamheten i Sigtuna kommun (2022)

Ett klimat i balans utgör en viktig förutsättning för att säkerställa miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Varje år sammanställer SMHI statistik över utsläpp inom kommunens gränser, vilket illustreras nedan. De senaste siffrorna är från 2021, då Sigtuna kommun låg på 211 306 ton koldioxid (jämfört med 386 940 ton år 1990). Det är viktigt att notera utmaningarna med denna statistik, eftersom punktkällor såsom Bristaverket, Arlanda flygplats och E4:an kan leda till en oproportionerlig fördelning av utsläppen till kommunen. Samtidigt som utsläpp som genereras inom andra delar av landet eller världen och utsläpp från flygresor utomlands inte inkluderas i statistiken.

Ett annat sätt att mäta kommunens utsläpp är genom verktyget Konsumtionskompassen, framtagen av Stockholm Environmental Institute under 2022. Där fördelas de konsumtionsbaserade utsläppen inom olika kategorier:

- Transporter (andel 45 procent),
- boende och möbler (andel 16 procent),
- livsmedel inkl. restaurang (andel 22 procent),
- kläder och skor (andel 4 procent),
- kultur, sport och fritid (andel 7 procent)
- övrigt (andel 6 procent)

Det beräknas att ytterligare 1 ton koldioxid släpps ut per person och år för offentlig sektor och 2.7 ton per person och år från privata och offentliga investeringar. För år 2022 uppgår resultatet i kommunen till 9.71 ton koldioxid per person och år.

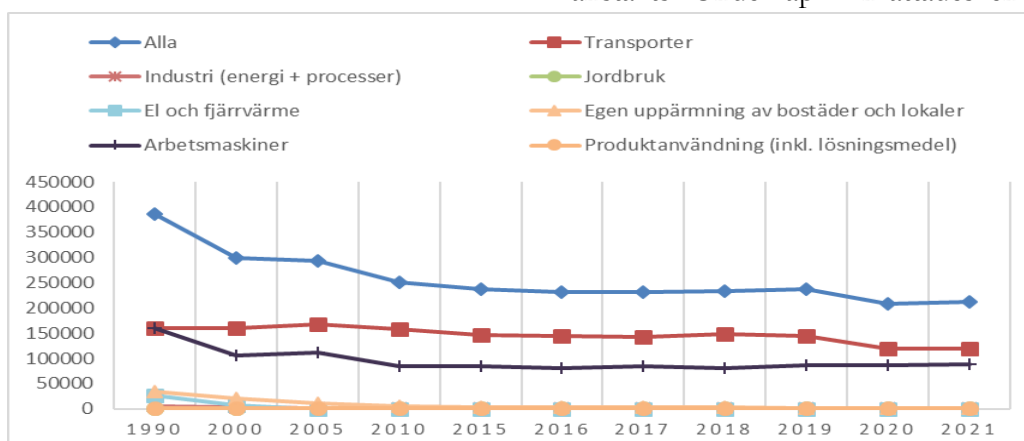
Plan för Klimatsmart Sigtuna (2018) samlar och konkretiserar kommunens målsättningar och strategier för att främja utvecklingen mot ett fossilfritt samhälle och en fossilfri kommunorganisation utifrån fyra prioriterade områden:

- konsumtion,
- samhällsplanering,
- byggnation och energi samt
- resor och transporter.

En fossilfri fordonsflotta

Utifrån rapporten "Full fart mot fossilfrihet" som har tagits 2022 har en rad åtgärder genomförts under 2023 för att kunna nå det politiskt antagna målet inom Plan för klimatsmart Sigtuna om en fossilfri personbilsflotta inom kommunorganisationen 2025.

Ansvar för alla kommunens fordon har centraliserats och en fordonsansvarig har anställts. Under april inrättades en cykel- och

bilpool vid kommunhuset. Det finns 11 cyklar (varav fyra är elcyklar) och 11 bilar (varav i nuläget sju är elbilar). Fordonen bokas genom ett gemensamt bokningssystem. Sedan april 2023 har det gjorts nära 1500 bilbokningar och närmare 100 cykelbokningar. Nyttjandegraden av fordonen har ökat succesivt från 15 procent mellan april till juni, till 25 procent från mitten på augusti till sista december. Ett nytt körjournalssystem underlättar dessutom insamling av data kopplat till fordonen. Systemet fungerar som en automatisk körjournal och redovisar exempelvis bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp. I samband med inrättandet av cykel- och bilpoolen uppdaterades även riktlinjen för tjänsteresor.

Under året byttes 16 fordon av kommunens totalt 80 fossildrivna fordon ut. Av dessa har två ersatts med bilar som drivs med miljöbränsle och 11 har ersatts med eldrivna bilar. Tre fordon har avyttrats. En upphandling av fler elbilar pågår samtidigt som behovet av egna verksamhetsbilar på förvaltningarna utvärderas.

Under vintern 2023/2024 testas ett tiotal tyngre fordon med miljöbränslet HVO100 som ersättning av diesel. En utvärdering kommer att ge underlag om alla kommunens tyngre fordon i fortsättningen kommer kunna använda det miljövänligare drivmedlet, i arbete mot att nå målet om en fossilfri kommunorganisation 2030.

Kommunens bostadsbolag, AB SigtunaHem, har 27 tjänstebilar, varav 25 stycken är elbilar. Två bilar är bilpoolsbilar och det finns en cykelpool för personalens tjänsteresor.

Kommunen har under året även tagit fram ett kunskapsunderlag inom publik laddinfrastruktur. Dokumentet redogör hur Sigtuna kommun kan bidra till en hållbar omställning av fordonsflottan i hela kommunen.

En viktig del av omställningen till en fossilfri fordonsflotta är också att ändra beteendet och använda sig av smarta lösningar. Inom hemtjänsten har det till exempel införts nyckelfri hemtjänst. En effekt av införandet är att bilresandet mellan brukare minskar då personalen inte behöver åka fram och tillbaka för att hämta nycklar. Samtidigt kan brukaren känna ökad trygghet att enbart rätt personal har tillgång till den enskildes hem.

Energi- och klimatrådgivning

Energi- och klimatrådgivningen (EKR) är en kostnadsfri service från kommunen till dess invånare, föreningar och små och medelstora företag. Målsättningen är att öka användningen av förnybar energi, att effektivisera energi-användningen samt att minska klimatpåverkan. Verksamheten är finansierad genom statliga medel från Energimyndigheten. Den kommunala energi- och klimatrådgivningen bedrivs i samarbete med 26 kommuner i Stockholmsregionen. Sigtuna ingår sedan 2021 i ett klustersamarbete tillsammans med Upplands-Bro, Upplands Väsby och Sollentuna kommuner. Energi- och klimatrådgivaren, som under 2021-2023 har utgått från Sigtuna kommun, driver samarbetet både inom klustret såsom i regionen. Huvudmannaskapet går över till Sollentuna kommun från och med 2024.

Inom ramen för EKR har bland annat utrustning av småhus och flerbostadshus med sämst energiprestanda varit i fokus. Ett flertal informationsinsatser och aktiviteter riktades mot privatpersoner och bostadsrättsföreningar. Rådgivaren har också deltagit på ett flertal tv- och radioprogram vilket stärker Sigtunas kommuns varumärke i hållbarhetsfrågor.

Några exempel på projekt som pågått 2023 var:

- Förstärkning av nätverket för bostadsrättsföreningar (BRF) för utbyte av erfarenheter och kunskap. I dagsläget är 12 procent av BRFer i Sigtuna kommun medlem i nätverket (av totalt 55 stycken). På träffarna har medlemmarna diskuterat olika ämnen

som uppvärmning, ventilation, solceller och elbilsladdning.

- Workshop ”Hållbar vision: Stad” på Tekniska Museet i Stockholm erbjuds till alla årskurs 4-9 samt gymnasieklasser kostnadsfritt. I Sigtuna kommun har tre klasser nyttjat möjligheten under 2023.
- Inom ramen för den Europeiska mobilitetsveckan har EKR erbjudit kostnadsfri cykelservice vid två tillfällen på Märsta och Valsta centrum. Båda tillfällena har varit mycket välbesökta. Cirka 50 invånare fick hjälp med lättare reparationer.

Energisparåtgärder

Under 2023 har kommunen genomfört en utredning av takkonstruktionerna på utvalda byggnader för att se om taken kan bära solceller. Resultatet ligger som underlag för att inkludera solceller i 2024 års investeringsplan.

SigtunaHem köpte under 2023 enbart el producerad via vindkraft. De tre egna solcellsanläggningarna och det egna vindkraftverket har också producerat fossilfri el till bolaget. 28 procent av den el som används är egen produktion från vindkraft och solkraft.

Fritidsverksamheten genomförde ett arbete kring energieffektivisering som resulterade i en minskning i elförbrukning med 10 procent. I samband med arbetet gjordes också en inventering av anläggningarna kring åtgärder som kan minska förbrukningen ytterligare. Inventeringen resulterade i en lista på över 200 mindre och större åtgärder som nu har genomförts. Det handlar bland annat om närvarostyrd belysning och andra tidsstyrningsåtgärder som har installerats på alla sporthallar och i ishallen.

Arbetet med att uppgradera den offentliga belysningen i kommunen pågår kontinuerligt. Genom ett byta ut till LED-baserad belysning sjunker både energiförbrukning och driftskostnader. Detta i sin tur ger utrymme att öka belysningen i kommunen för att skapa en ökad trygghet för invånarna.

Ett exempel där extra trygghetsbelysning har satts upp är längs gång- och cykelvägen mellan Valsta och Tingvallaskolan. Där har LED-spotlights installerats för att bättre lysa upp en sträcka som upplevts som otrygg. För att

förbättra sikten har även buskar och sly rensats bort.

Felanmålningarna kring trasig belysning i kommunen har minskat rejält vilket frigör tid och resurser till annat.

Återvunnen elektronik

Under 2023 har kommunen infört ett mer strategiskt arbete med återvunnen elektronik. Genom ett utökat samarbete med kommunens avtalspartner Atea, som erbjuder tjänsten "Goitloop" skapas en cirkulär hantering av kommunens IT-utrustning.

Alla administrativa datorer ska framöver ersättas vart tredje år för att säkerställa att funktion och säkerhetsstandard uppnås. Det innebär i praktiken att en tredjedel av alla administrativa datorer ska bytas ut varje år. Dessa köps nu in centralt och delas ut via Helpdesk.

Elektroniska enheter som lämnas tillbaka skickas nu till Atea där de raderas på information och värderas efter skick. De allra flesta enheter kan återanvändas och resten återvinns. I samarbetet ingår även hantering av administrativa surfplattor och mobiltelefoner som skickas in och återvinns på samma sätt.

Under 2023 fick kommunen tillbaka runt 200 000 SEK från Atea för vidareförsäljning av gamla enheter. Det sparades även in 106 t CO₂e.

Arbetet är redan en självklar del i verksamheten. Framöver ligger fokus på att öka insamlingen av gammal elektronik, såsom mobiltelefoner eller datorer, som anställda har kvar även efter att nya enheter har köpts in.

Eldel, som är en verksamhet inom äldre- och omsorgsförvaltningen, som tidigare har tagit emot utsorterad elektronik, tar fortfarande hand om skärmar och annat elektronikskrot. De säljer även vidare metallerna.

Hållbara måltider

På förskolor, grundskolor, gymnasium och särskilda boenden serveras dagligen omkring 10 000 måltidsportioner. Livsmedelsinköp för dessa verksamheter utgör ungefär 80 procent av kommunens totala inköp. Hälsosamma måltider är en viktig förutsättning för lärande och folkhälsa, samtidigt som livsmedel också står för en av de största andelarna av växthusgasutsläpp från konsumtion.

Under året har samtliga menyer klimatmärkts i kökens kostdatasystem och arbete för att tydligt synliggöra detta för matgäster pågår. För att kunna öka andelen ekologiska livsmedel trots minskad tillgång på marknaden pågår ett arbete med att anpassa menyer efter säsong och med fokus på ökad andel vegetabilier. Likaså fortsätter arbetet med måltiden som pedagogisk resurs, där bland annat införandet av lärande kökskunskap på samtliga skolor pågår.

Under 2023 blev Sigtuna kommun nominerad i fem kategorier i tävlingen White Guide Junior, Sveriges största tävling för offentliga måltider.

Resultaten var:

- Årets skolrestaurang – S:t Pers skola som kom på fjärde plats
- Årets förskolekök - Brage förskola som kom på fjärde plats
- Årets gröna skolmåltid – S:t Pers skola, som inte fick en specifik placering då endast en vinnare utsågs
- Årets måltidschef - Åsa Storgärds Lundin som kom på sjunde plats

Årets skolkock - Adam Brolund, S:t Pers skola som kom på andra plats

På skolorna pågår ett aktivt arbete för att minska tallrikssvinnet. Vid matsvinnstationerna i matsalarna finns vågar så att eleverna direkt ser hur mycket mat de slänger. På borden finns bordsryttare med Sigge Svinn, kommunens svinmaskot, som berättar för eleverna hur man kan göra för att minska matsvinnet.

Under höstlovet fick elever på Norrbackaskolan en annorlunda fritidsverksamhet, kockfritids, där de under två dagar fick agera kockar och

planera och laga mat åt sig och sina familjer. Genom att agera som kockar planerade och tillagade eleverna mat, samtidigt som de lärde sig grundläggande färdigheter som att komma i tid, rätt klädsel för yrket, och att följa recept. Det inkluderade även moment som att förbereda deg och ingredienser och korrekt förpackning och förvaring så att maten håller sig fräsch. Eleverna fick lära sig att använda köksutrustning samt hushållning med matresurser och minska matsvinnet.

Både elever och föräldrar uppskattade verksamheten och kockfritids planeras att utökas till sportlovet 2024 och kommer genomföras både på Norrbackaskolan och på S:ta Gertruds skola.

Midgårdsbadets rengöringssystem

År 2010 invigdes Midgårdsbadets utomhusbassänger och kommunen var då den första i Norden med att skapa ett utebad för allmänheten som använder sig av biologisk rening istället för klor. I juni öppnades Midgårdsbadets utebad för säsongen efter en helrenovering av rengöringssystemet som uppgraderades till den senaste tekniken.

I utomhusbassängerna används varken klor eller andra kemikalier och ändå är vattnet betydligt renare än i de klaraste insjöar. Till och med salamandrar som väljer sin livsmiljö med stor omsorg har bosatt sig runt bassängerna på grund av den goda vattenkvaliteten.

Fördelar med den biologiska vattenreningen är till exempel att den sker helt naturligt utan någon kemikaliehantering och att personer som är känsliga mot klor kan bada i vattnet utan att uppleva obehag eller få hudutslag. Nackdelar är att algerna i vattnet som är en del av den biologiska reningsprocessen kan ge ett intryck av att vattnet är smutsigt trots att så inte är fallet. Algerna är också hala och mycket förebyggande arbete krävs för att hantera det.

Installationen innebär att kommunen kan fortsätta att leverera ett bra badvatten de kommande 20-30 åren.

Trygga Sigtuna

Planer och program:

- Översiktsplan (2022)
- Strategisk handlingsplan för säkerhet och trygghet (2018)
- Program för bostadsbyggande 2022-2026
- Lekplatsplan (2019)

Sigtuna kommun har brottats med en ökad otrygghet bland invånarna och har haft under flera år ett stort fokus på trygghetskapande åtgärder, där Valstaområdet varit prioriterat. Många av insatserna är långsiktiga, men redan nu finns det indikationer på att vissa av satsningar börjar ge positivt resultat.

Under 2023 har invånarna i kommunen, enligt den årliga medborgarundersökningen från SCB, rapporterat en minskad upplevelse av trygghet i kommunen. Samtidigt har resultatet från AktivBo-enkäten, som skickas ut till samtliga hyresgäster hos SigtunaHem, visat en betydande ökning av det samlade trygghetsindexet, som nu ligger på 75,9 procent. Vid en närmare analys av AktivBo-enkäten på områdesnivå framgår det att tryggheten har förbättrats i samtliga av SigtunaHems områden, med den största ökningen i Valsta.

Arbetet med programmet Trygga Sigtuna har fortsatt under 2023 för att öka tryggheten ytterligare för kommunens invånare genom direkta och förebyggande åtgärder. Kunskaps-spridning om de trygghetsinsatser som görs ska bidra till att den upplevda tryggheten ökar.

Inriktningen är att brottsförebyggande insatser ska bli slagkraftigare med hjälp av det utvecklingsstöd kommunen fick av Brå (nationella brottsförebyggande rådet) under 2023.

Det är flera aktörer som arbetar med trygghetsrelaterade frågor inom kommunen, och åtgärderna är av olika karaktär. Vissa är fysiska, som ökad belysning eller uppsättning av en övervakningskamera, medan andra består av närvaro som exempelvis samtal eller olika forum för möten och träffar. I samverkan kring

trygghetsarbetet ingår förutom polisen även räddningstjänsten, ordningsvakter, väktare, fastighetsbolag, och Frivilliga resursgruppen (FRG). Från kommunen deltar bland annat säkerhetsstrateger, preventionssamordnare, fältarbetare, skolstrateger, socialtjänst och kuratorer.

Även SigtunaHem arbetar med olika insatser för att öka tryggheten i bostadsområden. Bland annat finns det ett systematiskt arbete kring olovlig andrahandsuthyrning vilket för 2023 lett till att 38 lägenheter har återtagits. Dessa går efter återtagandet till Sigtuna Bostadsförmedling för uthyrning enligt ordinarie köttidsregler.

Arbetet med handlingsplanen gällande hedersrelaterat våld och våld i nära relation ska fortsätta och utvecklas inom kommunens förvaltningar.

Brå - projekt

Sedan i början av 2023 deltar kommunen i ett projekt som leds av Brå (det nationella brottsförebyggande rådet). Projektet pågår till och med 2024 och handlar om att utveckla kommuners förmåga och förutsättningar att arbeta än mer effektivt mot specifika problembilder som finns lokalt, och att stärka förmågan att arbeta brottsförebyggande.

Stödet från Brå anpassas efter behovet som finns i kommunen och är främst i form av kunskapshöjande insatser och utveckling av arbetsmetoder. I början av året gjordes en kartläggning tillsammans med Brå för att definiera områden att rikta stödet mot. Samarbetet syftar till att ytterligare stärka arbetet i frågorna.

De områden där kommunen jobbar tillsammans

med Brå för att förstärka det brottsförebyggande arbetet är:

- Unga som rekryteras till kriminalitet,
- Välfärdsbrottslighet,
- Situationellt och platsbaserat brottsförebyggande arbete,
- Parallella samhällsstrukturer

Tryggare skola

I samarbete med Brå och Stiftelsen Tryggare Sverige har Sigtuna kommun arbetat med metoden ”Tryggare Skola” på två skolor. En arbetsgrupp har bildats och en tidsplan har tagits fram. De personer som ska ingå i arbetsgruppen eller ska genomföra något av momenten genomgår en utbildning i metoden. Därefter påbörjas arbetet med att kartlägga skolans brotts- och otrygghetsproblem. Information hämtas från statistik, styrdokument, dialoger med elever och personal samt genom en inventering av den fysiska miljön. Efter kartläggningen analyseras resultaten och de bakomliggande orsakerna till de problem som framkommit i kartläggningen dokumenteras. Utifrån kartläggningen och analysen tas en handlingsplan med förslag på åtgärder fram.

Förankring och återkoppling av kartläggning och handlingsplan för beslutsfattare, personal och elever i kommunen pågår parallellt med projektets genomförande.

Skolor ska kunna genomföra hela processen själva, med stöd av och i samverkan med andra aktörer. Företrädesvis bör hela processen genomföras under en skoltermin.

Samverkan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF)

SSPF är en samverkansmodell mellan skola, socialtjänst, polis och fritid. Syftet med SSPF är att utan hinder av sekretess tidigt kunna fånga upp barn och ungdomar som riskerar att hamna i missbruk och/eller kriminalitet samt att förhindra socialt nedbrytande beteende. Genom samordnade resurser ökar möjligheten till snabba, effektiva och gemensamma lösningar.

Den primära målgruppen för SSPF är barn och ungdomar 10-21 år. SSPF finns både på individnivå och på gruppnivå. Det är framför allt skolorna som initierar ärenden och det är något

fler pojkar än flickor som aktualiseras, men gruppen flickor har ökat under året.

Syftet med SSPF-grupper är att skapa ett forum där man vill möjliggöra ett förebyggande arbete på gruppnivå. Möten sker en gång per månad och består av representanter från polis, skola, fritid (särskilt fältverksamheten) och socialtjänst. Vid mötena delas aktuell lägesbild och aktuella frågor lyfts. Tanken är att med hjälp av lägesbilder och annan data ta fram insatser som sedan planeras tillsammans. Det kan till exempel handla om att polisen besöker skolor och informerar personal om läget i kommunen eller att informera om socialtjänstens uppdrag. Forumet ska gynna samverkan och en förståelse för varandras uppdrag.

Utvecklingsarbetet med SSPF har under året pågått i samverkan med kommunens brottsförebyggande råd (Brå). Rutiner och riktlinjer har reviderats och en workshop har genomförts med representanter från polis, skolkuratorer, fältarbetare samt delar av socialtjänstens personal.

Arbete med att utveckla SSPF-individ med stöd av kommunens Brå har avslutats. Arbetet har lett till tydligare rutiner där formaliserade dokument används för att göra riskbedömningar samt följa upp arbete kring de barn och ungdomar med normbrytande beteende som blir aktuella.

SSPF kommer vidare att kopplas till arbete som sker med Länsstyrelsen, [Data i dialog](#). Tema för 2024 kommer att vara psykisk hälsa.

Valstagsgruppen

Kuratorer, socialsekreterare och en samordnare finns sedan hösten 2022 på plats i och runt Valsta – inte bara på dagarna, utan också på kvällar och helger. De jobbar i den så kallade Valstagsgruppen, som vänder sig till ungdomar mellan 10 och 20 år som riskerar att hamna i

kriminalitet.

Gruppens främsta fokus är att vända en eskalerande våldstrend, att hindra att ungdomar hamnar i kriminella kretsar, men också att hjälpa till att minska misstro och missförstånd om vad socialtjänsten jobbar med. Att Valstagrupperna vänder sig till så unga barn som 10-åringar, beror på att de kriminella gängerna även använder de yngre för sina syften exempelvis som spanare och informationsinsamlare.

Valstagrupperna är en kontaktyta för ungdomar och föräldrar som vanligtvis inte skulle ta kontakt med kommunen. Tillsammans med andra verksamheter från Sigtuna kommun, till exempel [stadsdelsmammor](#) och fältarbetare, kan de se och höra vad som händer i området, skapa kontakt och bygga relationer.

Att finnas där ungdomar rör sig och kunna berätta vad kommunen kan stötta med har visat sig göra skillnad. Sedan Valstagrupperna startade har flera ungdomar fått kontakt med socialtjänsten på ett mer avdramatiserat sätt. Resultatet har hittills blivit stöd och insatser till tio ungdomar, och fler utredningar om eventuellt stöd är på gång. Även ungdomarnas föräldrar involveras när det behövs.

Efter att ha utrett vilken typ av hjälp som ungdomen behöver för att komma bort från den kriminella miljön de är i eller riskerar att hamna i, erbjuds individuellt anpassad hjälp. Det kan exempelvis handla om ett antal samtal med Valstagruppernas utbildade kuratorer eller kontakt med andra specialister.

I början av 2023 öppnade Valstagruppernas egen lokal vid Valstavägen. Det är en neutral plats där ungdomar kan möta någon ur gruppen för att prata och få stöd i lugn och ro.

Samarbete med polisen

I Sigtuna kommuns arbete med att minska brottsligheten och öka tryggheten i kommunen har en ny överenskommelse med polisen arbetats fram för att stärka samverkan och nå bästa möjliga resultat.

Sigtuna kommun och lokalpolisområdet Sollentuna (där Sigtuna kommun ingår) har i samverkan med polisen tagit fram en lägesbild över brott och ordningsstörningar i kommunen. Där har brottsstatistik och informationen som kommunen har fått genom en trygghetsmätning

lyfts in. Det har även skett dialoger med övriga kommuner i lokalpolisområdet för att jämföra problembilder, och för att genom samverkan hjälpa varandra framåt.

Genom detta arbete har kommunen och polisen tillsammans identifierat fyra prioriterade områden för att minska brott och ordningsstörningar i lokalsamhällets offentliga miljöer.

Under den fyraårsperiod som samverkansöverenskommelsen gäller, 2023-2026, handlar det om att:

- Utveckla samarbetet för att öka kunskapen kring brott i nära relation.
- Reducera rekrytering till kriminella nätverk och vidareutveckla modellen för avhopparsverksamheten.
- Utveckla myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet.
- Minska antalet otrygghetsskapande händelser i offentlig miljö.

I november arrangerades en workshop för företagare och fastighetsägare i centrala Märsta tillsammans med polisen. Syftet med workshopen var att skapa en gemensam nulägesbild och att bli starkare tillsammans i det brottsförebyggande arbetet.

BID föreningar

Fastighetsägare och kommunen jobbar tillsammans för att skapa tryggare områden efter en kanadensisk modell. Två föreningar som jobbar mycket med trygghet inom Sigtuna kommun är Trygg i Märsta och Vi är Valsta. De är så kallade BID-föreningar, vilket står för Business Improvement District. Sigtuna kommun arbetar aktivt sedan flera år tillbaka i partnerskap med båda föreningarna med gemensamma mål och projekt för en tryggare

kommun, samt bistår med ekonomiskt stöd. Ett av målen är ökad trygghet, bland annat genom situationella och sociala åtgärder.

Situationella åtgärder är till exempel fysiska förändringar som försvårar för den som ämnar begå brott. Det kan exempelvis handla om mer belysning, bevakningskameror eller fler ordningsvakter. Men trygghet handlar inte bara om att stärka fastigheters skalskydd för att försvåra för den som vill begå brott, utan också om att stärka tilliten till lokalsamhället. Där syftar sociala åtgärder snarare till att hitta sätt till inkludering och att bryta utanförskap. Det kan handla om att skapa tillfällen för grannar att träffas och få en gemensam känsla för samägande i sitt närområde.

Trygg i Märsta består av fastighetsbolagen som äger fastigheter i Märsta centrum och centrala Märsta, Tingvalla och Vänortsringen.

Det har satsats på trygghetsvandringar där deltagarna särskilt letar efter skadegörelse, belysning som inte fungerar och växtlighet som skymmer. Det har också etablerats tydliga kontaktlistor för polis och räddningstjänst.

Det skapas också tillfällen för boende och verksamma att träffa fastighetsägare, kommun, polis och brandkår. Föreningen anordnar bland annat en områdesdag för boende i Märsta, och temadagarna Blåljusdagen och Trygghets- och krisberedskapsdagen i Märsta centrum.

Initiativet till Vi är Valsta togs 2016 av SigtunaHem. Föreningen har en något annorlunda sammansättning, med fler sorters medlemmar där även civilsamhälle och enskilda näringsidkare ingår.

Arbetet som föreningen gör sorteras in tre arbetsgrupper: Trygghet och gemenskap, fastighetsnära projekt och Valsta centrum. Samtliga har olika aspekter av trygghetsarbete som grund, och utgår från vad boende och verksamma i området lyft fram som viktigt.

Föreningen satsar också på olika evenemang

såsom skördemarknad, midsommarfirande och vintermarknad. Mycket framgångsrik är Valstadagen, som bidrar till att knyta ihop kommundelen och skapa sociala nätverk och en känsla av stolthet och gemensamt ansvar för Valsta.

Trygghetsbesiktningen har under 2023 fortsatt med att slutföra alla fastigheter i Valsta samt börja arbeta med fler områden, bland annat inom Tingvalla.

Trygghetsvandring i Valsta i november med representanter från kommunen, polisen, hyresgästföreningen, SigtunaHem och Rikshem

Civilt försvar och krisberedskap

Kommunens uppgift är att kunna leverera tjänster som exempelvis skola, förskola, äldreomsorg, måltider och snöröjning även under en pågående kris. Beredskapsarbete går ut på att säkerställa att kommunens verksamhet fortsätter oavsett vad som händer. Det handlar om att ha planer för att leverera vatten om det är torka, att ha reservkraft om elen försvinner, och att det finns mat till skolor och äldreomsorg även om livsmedelsleveranser uteblir.

Olika typer av händelser de senaste 10–15 åren har visat att kommuner behöver stärka sin motståndskraft mot olika sorters kriser, oavsett om det är skogsbränder, översvämningar, eller krig. Hur bra kommunen klarar sig i en kris handlar mycket om förberedelser.

Minska och motverka segregation – Samhällsbyggnadslyftet

Planer och program:

- Mål och Budget 2023-2025
- Översiktsplan (2022)
- Program för bostadsbyggande (2022-2026)

Segregation handlar om att människor med olika bakgrund – som socioekonomisk status, etnicitet eller demografi – lever åtskilda. Till exempel att de bor i olika områden, går i olika skolor och arbetar på olika arbetsplatser eller inom olika yrken.

Att minska och motverka segregation är ett viktigt ansvar för kommunens alla verksamheter. Samtliga nämnders verksamhetsområden ska genomsyras av ett aktivt och fokuserat arbete med Samhällsbyggnadslyftet för att minska och motverka segregationen i kommunen.

Att främja jämlika förhållanden i uppväxt och levnadsvillkor samt att skapa goda livschanser för alla är av avgörande betydelse. Områden som boende, utbildning, arbetsmarknad, demokrati och civilsamhälle och brottslighet är viktiga delar som är nära sammanlänkade och påverkar varandra. Ett långsiktigt kommunövergripande arbete krävs då enskilda insatser i sig inte kan bryta segregationen.

Många insatser som lyfts i andra delar av hållbarhetsredovisningen bidrar också till att minska och motverka segregationen och dess konsekvenser.

Samhällsbyggnadslyftet är en långsiktig och kommunövergripande reform med syftet att minska och motverka segregationen i kommunen och stärka hela kommunens attraktivitet. Arbetet i Samhällsbyggnadslyftet har pågått sedan 2021 och utgår från den sociala kompassen som genomfördes 2019. Sigtuna kommun har stora utmaningar med segregation, det vill säga stora skillnader mellan olika kommundelar när det gäller faktorer som arbetslöshet, utbildningsnivå, medianinkomst,

ekonomiskt bistånd och födelseland. Kommunen har även sex kommundelar som klassas som områden med socioekonomiska utmaningar i den nationella Segregationsbarometern.

Samhällsbyggnadslyftet ger möjligheter att testa nya arbetssätt för att nå fler och olika målgrupper. Det senaste året har inneburit nya framsteg i arbetet mot segregationen och dess effekter, och flera projektmål för de olika insatserna har uppnåtts.

Hösten 2023 beslutades det även att ytterligare nya insatser för 1,2 mkr ska tas fram inom ramarna för Samhällsbyggnadslyftet under 2024. I utformningen av dessa ska fokus särskilt ligga på kommunens samverkan med externa aktörer. Förslag för nya sociala insatser har tagits fram och projektdirektiv kommer att presenteras och beslutas av kommunstyrelsen i början av 2024 och därefter omsättas i praktisk verksamhet.

Aktiviteter för ökad trygghet och delaktighet

Under samtliga skollov och många helger om totalt 135 dagar, har [Brobygget](#) på Valsta torg erbjudit aktiviteter under 2023. På sommarlovet och julloven har verksamheten varit igång alla dagar (utom nyårsafton) med möjlighet att låna inlines och skridskor. Mellan loven har utlånen på Valsta torg fortsatt på lördagar och söndagar när vädret tillät.

[Fritidsbanken](#) och Brobyggets ledare har funnits på plats för att tillgängliggöra gratis sport- och fritidsaktiviteter för torgets besökare. Under 2023 lånades 4461 sport- och fritidsprylar på Valsta torg. 2174 låntagare har lånat sportprylar,

och 18 individer från fem föreningar har haft extrajobb genom insatsen.

På Valsta torg har fler tjejer lockats till aktiviteterna än i Brobyggets verksamheter generellt. Fördelningen 2023 har varit 60 procent tjejer och 40 procent killar.

På mötesplatsen i Valsta har det erbjudits bland annat läxhjälp för SFI-studenter och språkcafé för att öva sig i svenska. Det har också bedrivits kvällsaktiviteter för unga vuxna där deltagarna har kunnat få hjälp med att skriva CV och söka jobb. Utöver det är mötesplatsen en samlingsplats där många olika kommunala verksamheter vistas under samma tak.

Steg mot försörjning

Steg mot försörjning har fortsatt med goda resultat under 2023. Målen för antal inskrivna deltagare har uppnåtts, 42 individer har varit inskrivna i projektet (mål för 2023 = 40), och fem individer har stöttats ut i självförsörjande arbete eller studier. Projektet ligger därmed före vad gäller antalet inskrivna deltagare samt deras progress i den förrehabiliterande fasen. Metoden Case management har fungerat väl i verksamheterna och samverkansmodellen med myndighetsgemensamma team (MGT) har etablerats och kommer att vidareutvecklas.

Utbildningar har genomförts i bland annat supported employment. Fler Case managers har rekryterats under 2023 och nya arbetssätt har fortsatt och fördjupats i verksamheterna. Under projektet har case management metoden integrerats i ordinarie verksamhet på Enheten för arbete och försörjning.

Uppföljningsgruppens socialsekreterare arbetar med metoden med mål om att utöka omfattningen successivt. Förhoppningen är att även andra verksamheter i kommunen ska använda sig av metoden i sitt arbetssätt.

Utvecklat föräldraskapsstöd

Arbetet med den sociala insatsen utvecklat föräldraskapsstöd pågick under 2023, men avslutades i och med årsskiftet 2024. Insatsen har syftat till att fler föräldrar i kommunen ska erbjudas kurser och träffar med stöd, inspiration och diskussion om föräldraskap. Målgruppen för insatsen har varit utrikesfödda föräldrar. Insatsen genomfördes i samverkan mellan öppenvårdsenheten och barn- och

ungdomsförvaltningen. Över 40 föräldrar har fullföljt föräldrautbildningarna i FÖS och ABC 3-12 år. Utöver projektgruppen utbildades ytterligare fyra medarbetare från kommunens verksamheter till samtalsledare.

Många positiva effekter påvisas hos deltagarna utifrån självskattningar och enkätsvar. Majoriteten av de svarande ansåg att deras relation till sina barn har blivit bättre efter genomförd kurs samt att deras självförtroende som förälder förbättrats påtagligt.

I och med att insatsen avslutats har en slutrapport skrivits. I rapporten presenteras bland annat rekommendationer kring vad Sigtuna kommun skulle kunna göra för att utveckla och arbeta vidare med både generell och riktad föräldraskapsstödsverksamhet. Utifrån slutrapportens rekommendationer har beslut fattats om att en samordnare för föräldraskapsstöd ska tillsättas under 2024 via statliga medel från Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFOF).

Stadsdelsmammor

Sedan början av 2023 arbetar Stadsdelsmammor i kommunen för att sprida kunskap om samhällsservice, bidra till att bryta socialt utanförskap och stärka gemenskapen, delaktigheten och tryggheten i hela kommunen. Stadsdelsmammorna fungerar som en brygga mellan invånare och kommunens verksamheter och informerar bland annat om hur förskola, skola, socialtjänst, vuxenstudier och arbetsmarknaden fungerar. De kan också vara ett stöd för invånare i kontakt med olika myndigheter, såsom Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen.

I uppdraget som stadsdelsmamma rör sig kvinnorna i centrala Märsta, Valsta och Tingvalla. De har olika språkkompetenser, är

lokalt förankrade i olika kommundelar och föreningsliv och syns i samhället med sina profilkläder. De knyter kontakter och arbetar uppsökande mot kommunens invånare. Under 2023 har stadsdelsmammorna nått 567 invånare och har börjat bli så pass välkända i sin roll att invånare börjar ta kontakt och söka upp de när de finns på plats i exempelvis mötesplatsens lokaler i Valsta.

Stadsdelsmammorna har bland annat stöttat 36 invånare till studier och anordnat aktiviteter så som klädbytardagar. Fokus under hösten 2023 har varit att etablera och hitta fler arenor där stadsdelsmammorna kan möta kommunens invånare samt hitta motparter i kommunens verksamheter som kan kroka arm med stadsdelsmammornas verksamhet och uppdrag.

Vid slutet av 2023 var fyra kvinnor projektanställda som stadsdelsmammor. Genom anställningen har kvinnorna fått chans att knyta professionella nätverk och få utökad arbetslivserfarenhet vilket har lett till att två tidigare stadsdelsmammor har gått vidare till fast arbete.

Valsta 2030

Samhällsbyggnadslyftet består även av en ny inriktning för samhällsplaneringen. Målet är att Sigtuna kommun bland annat ska uppnå en

större balans mellan boendeformerna i olika kommundelar. Samhällsplaneringen ska också bidra till trygga livsmiljöer, mötesplatser och ett differentierat näringsliv.

Valsta 2030 är namnet på Sigtuna kommuns utvecklingsprojekt för kommundelen Valsta. Syftet är att stärka Valstas attraktivitet som kommundel att bo och verka i. Valsta 2030 bygger på en medborgardialog som genomfördes i Valsta under 2018-2019.

Projektet sträcker sig över tio år och innefattar såväl långsiktig planering som kortsiktiga investeringar. 2023 har Valstaskolans gamla lokaler renoverats och Sagaskolans verksamhet har flyttat in. Renovering av skolgården pågår och projektering för rivning av simhall och upprustning av sporthall startas under 2024. För grönstråket i Valsta planerar man ett aktivitetsfält och under 2023 genomfördes en platsanalys för området.

Nytt kultur- och aktivitetscenter

Ambitionen är att skapa en inbjudande mötesplats med kultur, aktiviteter och service som välkomnar alla till ett levande, tryggt och hållbart Valsta. En arkitekturtävling genomfördes där kommunens ramavtalade arkitekter tog fram förslag i form av skisser på placering och ungefärlig utformning av det nya kultur- och aktivitetscentret. Tävlingsbidragen ställdes ut på mötesplatsen i Valsta centrum och invånare i hela kommunen uppmuntrades rösta på sitt favoritförslag som i början av 2023 utsågs av en jury. Under 2023 har arbetet med en detaljplan pågått som var ute på samråd innan sommaren. Under hösten har inkomna synpunkter hanterats och kompletterande utredningar gjorts.

Demokratiska och inkluderande samhällen

Planer och program:

- Struktur för invånardelaktighet i Sigtuna kommun
- Strategisk handlingsplan för säkerhet och trygghet
- Gemensam handlingsplan mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021 - 2024
- Handlingsplan om nationella minoriteter och minoritetsspråk 2022 - 2026

Agenda 2030 målet ”fredliga och inkluderande samhällen” är avgörande för en långsiktig hållbar utveckling. Demokratiska samhällen strävar efter att inkludera alla medborgare oavsett bakgrund, kön, ålder eller socioekonomisk status. Detta främjar jämlikhet och rättvisa samt ger alla en likvärdig möjlighet att påverka och dra nytta av samhällets resurser och tjänster.

Fredliga samhällen och frihet från våld utgör både ett mål och ett medel för hållbar utveckling. Inkluderande, ansvarsfulla och rättvisa institutioner är grunden för en god samhällsstyrning fri från konflikter, korruption och våld. Alla människor är lika inför lagen och ska ha lika tillgång till rättvisa och möjligheter att utöva inflytande och ansvarutkrävande över beslutsfattande.

Enligt SKR:s medborgarundersökning för 2023 har det skett en förbättring av kommuninvånarnas upplevelser när det gäller möjligheten att kunna påverka innehållet i politiska beslut, att påverka inom de kommunala verksamheterna, och att delta aktivt i arbetet med att utveckla kommunen. Även kommunens informationsarbete när stora förändringar sker har upplevs som bättre än tidigare.

EU delegation på besök

En delegation från European Integration Network besökte Sigtuna kommun för att studera framgångsrika lokala initiativ för främjande av integration och motverkande av segregation. Delegationen bestod av EU-kommissionens representanter och nationella offentliga myndigheter från EU-länderna, inklusive Island och Norge. Under besöket presenterades flera av Sigtuna kommuns

insatser, särskilt inom ramen för [Samhällsbyggnadslyftet](#), med syftet att minska segregationen och öka attraktiviteten i kommunen.

Några av de presenterade insatserna inkluderade:

- Skapandet av möjligheter för nyanlända och andra utrikes födda som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden att snabbare bli självförsörjande.
- Integrationsarbete genom kultur- och fritidsutbudet samt betydelsen av samverkan med civilsamhället.
- Etableringen av trygga och välkomnande mötesplatser.
- Erbjudandet av föräldraskapsstöd, arbete för att stärka utrikes födda kvinnor och användningen av Öppna förskolan.
- Planering och samhällsbyggande för att minska segregationen.

Seniorluncher

Under våren 2023 öppnade S:t Pers skola i Sigtuna upp möjligheten för seniorer att varje

dag mellan klockan 12 och 13 äta god och hälsosam lunch tillsammans med eleverna i skolans matsal. Att välkomna seniorer att äta lunch på skolan för ett bra pris har öppnat för möten mellan generationer som berikar både elever och seniorer.

Satsningen är en del i kommunens förebyggande arbete, med syftet att skapa förutsättningar för kommunens äldre att må bra och vara självständiga längre upp i åldern. Genom att erbjuda möjligheten motverkas ensamhet, vilket kan minska risken för både fysisk och psykisk ohälsa. Genom speciella ”kompisbord” kan äldre som kommer ensamma hitta sällskap och någon att prata med. Flera äldre har också sämre aptit eller mindre lust att laga mat som en följd av ensamhet, sjukdomar eller läkemedel. Att komma iväg och vara delaktig i detta initiativ kan bidra till förbättrad hälsa genom gemenskap vid måltiderna.

Luncherna har varit uppskattade, och har skapat spännande möten mellan seniorer och elever. Genom nyfikenhet från elever och återkommande och trevliga seniorer har luncherna skapat samtal som har gett en större kunskap och förståelse mellan generationerna.

Konceptet med seniorluncher provades under året och kommer utifrån utvärdering utvecklas.

Hållbarhetsarbete inom omsorgen

Kommunen arbetar långsiktigt för att seniorer och personer med funktionsnedsättning eller diagnos ska kunna bibehålla god hälsa och vara aktiva samhällsmedborgare. Under 2023 organiserades bland annat seniordialoger och aktiviteter vid träffpunkter. En träfflokal inom socialpsykiatri samt ett nytt gym vid socialpsykiatriens aktivitetshus har inrättats för att stödja hälsosamma levnadsvanor och främja den sociala hållbarheten. Det har även anordnats en Alzheimerveckor.

Under hösten påbörjades ett hälsofrämjandeprojekt som finansierats med statliga medel. Projektet är ett livsstilsprogram inspirerat av en vetenskaplig studie som benämns FINGER-studien. Syftet är att erbjuda seniorer i Sigtuna kommun möjligheten att kartlägga och genomföra eventuella livsstilsförändringar som kan bidra till att minska risken för kognitiva försämringar. Livsstilsprogrammet kan även

bryta ofrivillig ensamhet genom att erbjuda sociala och stimulerande aktiviteter.

Under den senaste tiden har Sigtuna kommun genomfört flera åtgärder för att förbättra äldreomsorgen. Bland annat har kommunen satsat på fler heltidsanställda, möjliggjort undersköterskeutbildning under arbetstid och arbetat aktivt med den ofrivilliga ensamheten bland de äldre. Dessa insatser har börjat visa positiva resultat. Dessutom har förbättringar gjorts gällande den fysiska miljön och matkvaliteten på äldreboendena, aktivitetsutbudet för de äldre i kommunen har utökats samt arbetsmiljön för personalen inom äldreomsorgen har förbättrats.

Yrkesresan är ett strukturerat arbetssätt för introduktion och långsiktig kompetensutveckling. Projektet drivs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) i nära samarbete med Socialstyrelsen. Målet är att stärka kompetens och yrkesstolthet för både medarbetare och chefer inom socialtjänstens verksamheter genom att erbjuda bästa tillgängliga kunskap på ett pedagogiskt sätt. Yrkesresan är en del av den nationella kunskapsstyrningen inom socialtjänsten och syftar till att säkerställa hög kvalitet i varje möte mellan socialtjänstens medarbetare och invånare.

För att ytterligare öka verksamhetskvaliteten genomfördes en brukarstyrd brukarrevision. Den leds och samordnas av personer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa, i samarbete och dialog med verksamheten. Den externa revisionen av verksamheten ger en bild av hur omsorgen fungerar för den enskilde. Frågor som tas upp är exempelvis den enskildes upplevelser kring aktiviteter och social kontakt, vilket stöd som den enskilde har och hur det fungerar, samt hur de upplever personalens bemötande och kompetens.

Kommunen satsar på en ökad valfrihet inom hemtjänsten genom att införa ytterligare en utförare och ge möjlighet för brukarna att välja fritt mellan alla utförare.

Under 2023 antogs en Plan för stöd, vård och omsorg med syftet att tydliggöra nämndens strategiska riktning för att säkerställa full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Denna plan har arbetats fram tillsammans med funktionsrättsföreningar, äldre- och omsorgsförvaltningens chefer, medarbetare och förtroendevalda.

Områdesbudget SigtunaHem

Områdesbudget är ett sätt att ge hyresgäster möjlighet att påverka sitt boende och sin närmiljö. Syftet är att ge hyresgästerna mer inflytande och att bidra till större gemenskap mellan grannarna i det berörda området.

I samarbete med SigtunaHem och Hyresgästföreningen genomfördes 2022 en områdesbudget på Magne/Ymergatan i Valsta. Under 2023 genomfördes en områdesbudget i Tingvalla. De boende har fått ge förslag som kan handla om både sociala aktiviteter och fysiska åtgärder på gårdarna.

Genom enkäten AktivBo svarade hyresgästerna bland annat på frågan om de har inflytande i beslut som rör bostadsområdet och denna siffra har ökat med över sju procent vid senaste mätningen. Resultatet är nu att 56,2 procent som upplever att de har inflytande. Målvärdet är att 65 procent ska svara att de känner att de har inflytande.

Inkluderande fritidsaktiviteter

Sigtuna Funkis

Sigtuna Funkis är en särskild satsning som grundas i att personer med funktionsnedsättning oavsett ålder har rätt till en meningsfull fritid. Genom Sigtuna Funkis tillsammans med [Brobygget](#) och [Fritidsbanken](#) skapas ”Tillgänglig fritid”.

Under 2023 genomförde Sigtuna Funkis 133 aktivitetstillfällen för 1489 deltagare med funktionsnedsättning. Under året startade Sigtuna Funkis flera nya verksamheter, bland annat [FunkisFiket](#). För yngre besökare erbjuder Ungdomens Hus den öppna verksamheten

Måndagskul. Det hölls en friluftsdag för 90 elever på Regnbågens anpassade skola samt en parasportdag för Regnbågens anpassade skola och Arlandas anpassade gymnasium med totalt 120 elever. Wings HC Arlanda har startat parahockey och verksamheten Öppen sporthall erbjuder fysisk aktivitet i olika former. Funkisfestivalens kommunfinal ägde rum i februari och uttagningar till nästkommande år arrangerades i december med rekordmånga ansökande.

FunkisFiket

I april invigdes FunkisFiket på träffpunkten i Märsta. FunkisFiket är en ny mötesplats för personer som är 16 år eller äldre med funktionsnedsättning eller diagnos. Fiket är öppet varje onsdag mellan 17.30–20.00 och erbjuder möjlighet att spela spel, måla, skapa, fika och umgås.

Inför öppnandet hade det gjorts en undersökning vad målgruppen vill göra på fritiden och besökare hade uppmuntrats att vara delaktiga genom att komma med förslag och önskemål kring aktiviteter på FunkisFiket.

Det är många som har efterfrågat en trygg plats där de kan vara sig själv och känna sig accepterade. Vissa i målgruppen känner att de inte passar in i samhället eller är bekväma i stora grupper eller i högljudna miljöer. Flera har vittnat om att en plats som FunkisFiket kan få dem att slappna av. Det är viktigt att kunna erbjuda en sådan trygg träffpunkt för att främja en meningsfull fritid för både unga och äldre.

Fritidsbanken

2022 öppnades dörarna till kommunens verksamhet Fritidsbanken. Fritidsbanken samlar in sport- och friluftsprylar, exempelvis skidor, pjäxor, skridskor, inlines och flytvästar, och lånar ut dem gratis i upp till 14 dagar.

Under 2023 har Fritidsbanken lånat ut 18 231 sportprylar till över 8 000 personer som därigenom utövat fysisk aktivitet på sin fritid. Vid slutet av 2023 fanns det totalt 5 300 artiklar tillgängliga för utlåning. Alla dessa artiklar är begagnade och har skänkts av privatpersoner, företag och organisationer. Dessutom har anpassad utrustning för personer med funktionsnedsättning införskaffats.

Under året har verksamheten utvecklat flera samarbeten med olika föreningar och

kommunala enheter. Till exempel har skolor och föreningar lånat utrustning till friluftsdagar och rastaktiviteter. Flera olika evenemang har också genomförts, till exempel skridskodisco i Pinbackshallen med nära 500 besökare och prova på aktiviteter såsom BMX och Alpinåkning i Humbacken i Sigtuna. Fritidsbanken tog under året över utlåningen av skridskor och hjälmar i Pinbackshallen.

Brobygget

I samarbete med föreningar i Sigtuna kommun erbjuder Brobygget en meningsfull fritid för barn och ungdomar med fokus på idrott. Brobygget arrangeras i samverkan mellan Sigtuna kommun, SigtunaHem, Vi är Valsta, Trygg i Märsta, Hyresgästföreningen Sigtuna och RF-SISU Uppland. Brobygget har verksamhet i Ekill- och Valsta sporthallar och på Valsta torg som en del i kommunens satsning [Samhällsbyggnadslyftet](#) där aktiviteter skapas för att öka trygghet och delaktighet i området.

God utbildning och uppväxtvillkor

Planer och program:

- Handlingsplan för att stärka barnets rättigheter i Sigtuna kommun, 2018-2022
- Skolutvecklingsprogram i Sigtuna kommun 2017 - 2023
- Handlingsplan för kemikaliesmart förskola
- Handlingsplan för likvärdig skola

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet och forskning visar att inkluderande utbildning av god kvalitet är en av de viktigaste grunderna för välbefinnande, hälsa och jämställdhet. Utbildning öppnar möjligheter för var och en att bidra till ett hållbart samhälle. Genom utbildning inom förskola, grundskola, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen bidrar Sigtuna kommun till förutsättningar för en god utbildning för alla, vilket underlättar etablering på arbetsmarknaden och främjar en god psykisk hälsa.

Barnkonventionen blev svensk lag 2020, men arbetet med att stärka barnets rättigheter i Sigtuna kommun har pågått under många år. 2018 antogs handlingsplanen för att stärka barnets rättigheter i Sigtuna kommun 2018-2022. Det övergripande målet för handlingsplanen var att skapa en struktur som ger förutsättningar för att bedriva ett strategiskt barnsättsarbete samt att stärka barns möjligheter att vara delaktiga i frågor som berör dem.

Arbetet med att aktualisera handlingsplanen påbörjades under året. Det har bland annat bestått av dialoger med förtroendevalda, chefer och tjänstepersoner. Var 18:e månad följs barnrättsarbetet upp inom förvaltningarna genom dialog samt skattning av barnrättsarbetet via en matris.

Barnets rättigheter

Att stärka barnets rättigheter är ett viktigt ansvar för kommunens alla verksamheter. Det handlar till exempel om att ha bra förskolor och skolor, möjligheter för lek, vila och fritid och att skapa bra livsmiljöer för barn. Barn har olika förutsättningar beroende av bland annat ålder,

kön, funktionsnedsättning eller socio-ekonomiska faktorer. Det är därför av stor vikt att ha dessa skillnader i åtanke och försöka eliminera eller kompensera för risker.

En viktig del i arbetet med barnets rättigheter är att barn blir tillfrågade i frågor som berör dem. Under 2023 har cirka 19 dialoger med barn och ungdomar genomförts vid bland annat upprustning av skolgården på Ekillaskolan, vid detaljplanen för bostäder vid Hällsboskogen, upprustning av Sätunaparken, vid lekplatser runt Sigtuna stadsängar och Steninge slottsby och vid framtagandet av ett idrottspolitiskt program.

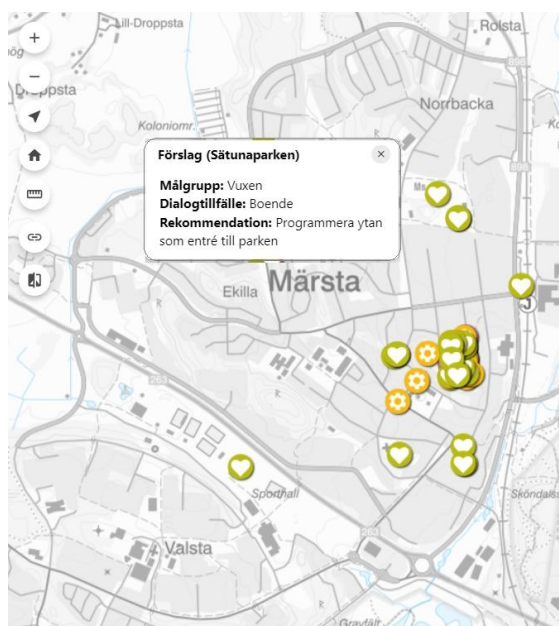
Arlandagymnasiets elevkår

Under året startade eleverna på Arlandagymnasiet en elevkår. Eleverna har styrelsemöte en gång i veckan och var sjätte vecka kommer en representant från Sveriges elevkårer för att ge tips och stöd. Under hösten tog elevkåren fram en logotyp och köpte in tröjor med loggan på. Eleverna planerar även att starta en bioförening. Elevkåren påbörjade planeringen av att eleverna i årskurs 1 ska ordna bal för avgångsklasserna på våren 2024, och att eleverna i årskurs 2 som går i årskurs 3 nästa höst ska ordna inspark av de nya ettorna.

Upprustning av Ekillaskolans skolgård

Under året planerades för en utegymställning på Ekilla skolgård. Frågan togs upp på skolans elevråd där det informerades om tre förslag på olika utegym. Därefter fick skolans elever rösta på förslagen och alternativet som fick flest röster har beställts och planeras installeras på skolgården under våren 2024.

Digital visualisering av barnkonsekvensanalysen Sätunaparken

Under året har en så kallad barnkonsekvensanalys genomförts avseende Sätunaparken. Historiskt sett har synpunkter publicerats på kommunens hemsida som ett dokument men Sigtuna kommun har valt en ny metod där resultatet från intervjuer visualiseras. De insamlade datamängderna överfördes till ett kartsystem (SIGGIS). Det möjliggör för kommuninvånare att lättare ta till sig materialet och gjorde projektarbetet mer effektivt. Genom att visualisera data på en karta över Sätunaparkens lekplats, kan man få en överblick över samtliga synpunkter som mottagits, men även se i detalj var till exempel bättre belysning önskas.

Demokratiarbete på Eddaskolan

På Eddaskolan pågår ett aktivt demokratiarbete. Här finns bland annat ett aktivt elevråd och eleverna har möjlighet att tycka till i frågor som berör dem både i och utanför skolan.

Eddaskolans elevråd träffas varje månad och består av elever från samtliga klasser på skolan. På elevrådet diskuterar eleverna frågor som berör alla elever, till exempel lekutrustning på skolgården och hur det ser ut matsalen.

Under våren anordnade kommunen en dialog med elevrådet för att höra om eleverna var intresserade av att få tycka till även i frågor som berör dem men som inte enbart berör skolan och skolmiljön.

Därefter deltog elever i femte klass på Eddaskolan i en dialog om motion och rörelse. Syftet med dialogen var att samla in tankar och synpunkter som ska fungera som ett underlag i arbetet med det [Idrottspolitiska programmet](#). Att involvera barn i olika åldrar i arbetet har varit en viktig utgångspunkt i framtagandet av programmet.

Eleverna kom med flera konkreta förslag som kommer att inkluderas i det vidare arbetet med programmet. Barnen fick till exempel berätta om och diskutera hur de rör på sig idag och vad kommunen eller skolan kan göra för att eleverna ska ha möjlighet att röra på sig mer. Bland annat lyfte eleverna att de uppskattar spolade isar på vintern och att de gärna ser att skolgårdarna får bra belysning så att man kan vistas där även på kvällstid.

I Eddaskolans matsal finns ett träd med flaggor och barnkonventionens 54 artiklar uppsatta. Skolans elever hjälptes åt att rita flaggorna på FN-dagen den 24 oktober.

Skolbibliotek på alla skolor och förskolor

Forskning visar att desto mer barnen ägnar sig åt att lyssna på böcker eller läsa desto mer expanderar deras ordförråd. Vidare har barn med ett omfattande ordförråd bättre förutsättningar att lyckas i skolan.

Som en av få kommuner i landet har Sigtuna kommun därför snart skolbibliotek på alla 16 grundskolor och 30 förskolor. Utbyggnaden började 2019. I biblioteken kan barnen bläddra i favoritböcker, sitta och lyssna när deras pedagog läser, spela rollspel med sagor som utgångspunkt, eller spela spel där de lär sig att använda olika ord.

För att främja läsandet ytterligare har förskolor tillgång till digitala bibliotek där böcker kan översättas till olika språk, vilket underlättar för

mångspråkiga barn. Dessutom erbjuds enkel tillgång till böcker för både föräldrar och barn, vilket främjar läsning och språkutveckling i hemmiljön.

S:ta Gertruds skola provar Lexplore

S:ta Gertruds skola utsågs att vara pilotskola för Lexplore i kommunen. Det är ett forskningsbaserat digitalt verktyg som mäter elevernas läsförmåga via screening. Elever som har lässvårigheter identifieras och kan få stöd tidigt. Övriga elever får stimulans utifrån sin läsförmåga och de som är starka läsare får stimulans att utveckla sin läsförmåga ytterligare.

En första så kallad screening gjordes under våren 2023. De som testades i läsförståelse var elever från årskurs 1 till årskurs 5. Verktöget kan bland annat se hur länge en elev dröjer kvar vid ett ord eller se när hen läser om en text. Processen att testa elever i det digitala verktöget är långsiktigt och screeningen görs två gånger per termin. Mellan gångerna görs insatser i undervisningen som till exempel perioder med extra fokus på läsning. Eleverna och vårdnadshavarna får utifrån testen förslag på läslistor som utgår ifrån elevernas resultat.

Även all personal på skolan får ta del av

resultaten och man har fått en samsyn och diskuterar läsning på ett annat sätt.

Utställning på S:t Olofs skola om olikheter

Under vårterminen tog högstadiel elever på S:t Olofs skola i Sigtuna fram en utställning för att skapa förståelse för olikheter. Eleverna skapade en utställning med 300 olika skulpturer i lera och tillhörande dikter under namnet ”En kommun, olika identiteter”. Utställningen visades på fyra olika platser i kommunen för att understryka att kommunens olikheter tillsammans skapar en helhet, en gemensam identitet.

Temat för utställningen var identitet och känslor, och huvudsyftet var att främja den psykiska hälsan hos högstadiel eleverna. Inför uppgiften fick eleverna fundera kring identitet. Vad skapar egentligen en identitet? Var vi bor eller är födda, ålder, kultur, kön, värderingar, traditioner eller fritidsintressen? Elevernas identiteter är olika, men en sak har de gemensamt – kommunen som de bor i.

Genom utställningen har eleverna reflekterat över sig själva men också skapat förståelse för andra människor runtomkring i kommunen. I kommunen finns det många människor med olika bakgrund och identiteter. Utställningen har för eleverna och andra bidragit till att skapa en djupare förståelse för olikheter i ett samhälle, vilket är viktigt i omställningen till ett hållbart samhälle.

Spring och lek för yngre barn

Rapporter visar att barn över hela världen rör sig allt mindre. Rekommendationen är att barn mellan 5-18 år bör utföra någon form av fysisk aktivitet minst en timme per dag, men det är bara en liten andel av barnen i Sverige som gör det. "Spring och lek" är en aktivitet för yngre barn organiserad av Rosersbergs IK med hjälp av föreningsstöd från kommunen. Det lockar fler och fler barn att röra på sig – tvärt emot trenden i Sverige och världen.

Målet vid uppstart i hösten 2022 var att få runt 30 barn som ännu inte kommit till en ålder där de kan delta i handbolls- eller fotbollsskola att vilja prova på att vara i idrottshallen och röra sig en timme i veckan. Sedan starten har intresset ökat betydligt.

Kommunen bidrar genom att ge projektbidrag och låna ut idrottshallen.

Initiativet handlar även om att få in barnen i föreningslivet så tidigt som möjligt utan några krav på prestation. Barnen kan välja mellan olika ledarledda aktiviteter, som exempelvis olika bollekar, hoppa på plintar, klättra i ribbstolar eller bara hoppa på en mjuk matta i en timme. De får välja fritt.

I Sigtuna kommun kan alla registrerade kultur-, fritids- och idrottsföreningar söka bidrag för sin verksamhet eller olika projekt, precis som Rosersbergs IK har gjort för "Spring och lek". Verksamheten eller projektet ska främja kommunens föreningsliv och möjliggöra meningsfulla kultur- och fritidsaktiviteter för invånarna.

SigVända

Förskolorna arbetar sedan några år tillbaka med en gemensam projektrubrik – Barns tankar, berättelser och teorier för en hållbar framtid, vilket sätter fokus på hållbarhet utifrån flera perspektiv. Varje förskola kopplar ihop den gemensamma rubriken med de projekt som görs tillsammans med barnen på avdelningarna. Detta är ett konkret sätt att arbeta med flera av de globala målen i Agenda 2030. En viktig del i detta arbete är SigVända.

SigVända är förskolornas återanvändningscentral. Syftet är att locka fram barns lust till kreativitet, utforskande och skapande genom att använda rest- och spillmaterial som pedagogiskt material i verksamheten. SigVända bidrar till en ökad miljömedvetenhet genom att produkterna får ett nytt eller förlängt liv. SigVända kan öka samarbetet mellan olika delar av kommunen så att näringsliv, lärande och konst gemensamt bidrar till att förbättra utbildningen för våra barn.

Under året har ett samarbete med återvinningscentralen påbörjats, som möjliggör att spillmaterial kan hämtas upp även där. Samtidigt planeras flytt av lokalen till större lokaler på Skolgatan 15 i Märsta, som ska ske under våren 2024.

Främjande och förebyggande arbete för god hälsa

Planer och program:

- Handlingsplan för att stärka barnets rättigheter i Sigtuna kommun 2018-2022
- Strategi för suicidprevention i Sigtuna kommun 2023-2028

God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Människors hälsa påverkas av ekonomiska, miljömässiga och sociala faktorer och Agenda 2030 målet ”Hälsa och välbefinnande” inkluderar alla tre dimensioner och människor i alla åldrar.

Hälsofrämjande och förebyggande arbete syftar till att förbättra människors livsvillkor och levnadsvanor samt öka jämlikheten, bland annat genom att uppmuntra fysisk aktivitet, minska stress, och främja goda relationer. Förebyggande arbete fokuserar på att eliminera eller minska riskfaktorer för hälsoproblem.

Goda livsvillkor och möjligheter i det tidiga livet för att utveckla kognitiva, emotionella, sociala och fysiska förmågor är viktiga förutsättningar för en god och jämlik hälsa. Men hur människor mår påverkas av många olika faktorer. Individuella faktorer kan till exempel handla om kön, ålder, arv och eventuella funktionsvariationer. Välmående och god psykisk hälsa påverkas precis som den fysiska hälsan också av omgivande faktorer såsom social situation, familjens eller individens ekonomi, kultur, miljö och samhällsutveckling. Tyvärr ökar skillnaderna i hälsa mellan olika grupper av människor. Kommunen arbetar därför på olika sätt både med att främja fysisk och psykisk hälsa samt att förebygga ohälsa.

Samverkan kring barn 0-6 år och deras familjer

Samverkansarbetet kring barn från 0 till 6 år har pågått under fem år. Det är en samverkan mellan bland annat rektorer och specialpedagoger från förskolor, medarbetare från barnhälsovården,

mödrahälsovården och familjecentralen. Arbetet startade för att det saknades samverkansformer mellan ovanstående verksamheter. Målet är att kunna erbjuda tidigt stöd till barn och familjer genom förbättrad samverkan.

Två gånger per år bjuds medarbetare in till gemensamma samverkanskonferenser. Konferenserna erbjuds för att skapa en plats där medarbetare från de olika verksamheterna träffas, får ta del av ny forskning och kunskap och får lära sig om varandras verksamheter.

Genom samverkan har nya insatser kunnat genomföras där vissa åtgärder har varit tillfälliga medan andra projekt har övergått till att bli en del av den ordinarie verksamheten. Två sådana exempel är att alla pedagoger inom förskolan numera utbildas i våldsförebyggande arbete och [Mamma United](#), som riktar sig till utrikesfödda mammor.

Under året har teman för konferenserna bland annat handlat om möjligheter och utmaningar i samverkan och praktiska övningar. Deltagarna har fått information från medarbetare från habiliteringen, Malinamottagningen och barn- och ungdomspsykiatrien kring vilket stöd som dessa kan ge barn och föräldrar och man har fått veta vad en samordnad individuell plan är (se [nedan](#)). Deltagarna har även fått information om [Utvecklat föräldraskapsstöd](#), [Stadsdelsmammor](#) och [Mamma United](#).

Inom ramen för det främjande arbetet deltog Sigtuna kommun under våren i pilotprojektet "Att främja psykisk hälsa bland barn i förskolan". Arbetet ledde bland annat vidare till "likvärdiga barnkonferenser".

Samverkan och insatser för psykisk hälsa kring barn och ungdomar

Ung Samverkan

Ung Samverkan är ett forum som äger rum två gånger per år. Syftet är att främja smidigare samverkan mellan yrkesverksamma inom ungdomsarbete och öka kunskapen om varandras arbete. Till forumet inbjuds exempelvis kuratorer från högstadieskolor, personal från fält- och fritidsverksamhet, socialförvaltningen och polisen. Varje möte fokuserar på ett specifikt tema såsom psykisk ohälsa bland unga, ungdomar med normbrytande beteende eller likande.

Varje Ung Samverkans tillfälle följer en liknande struktur med tema-del där en föreläsare bjuds in för kompetenshöjning följt av presentationer om kommunens verksamhet. Varje tillfälle har också ett inslag av att mötas och samverka. Det sker ofta i form av en workshop.

Ung samverkan planeras och genomförs av preventionssamordnarna på socialförvaltningen och finansieras av stimulansmedel Uppdrag psykisk hälsa.

Att främja psykisk hälsa

Att främja psykisk hälsa bland yngre barn

Inom förskolan har ett arbete för förskolans specialpedagoger handlat om att arbeta för så kallade likvärdiga barnkonferenser på kommunens alla förskolor. Syftet är att fånga alla barn som är i behov av extra stöd.

Specialpedagogerna har i samarbete med bland annat rektorer tagit fram en mall med stödfrågor som ska användas vid barnkonferenser. Detta arbete har även stärkt samarbetet med andra verksamheter.

Att främja psykisk hälsa bland äldre barn och ungdomar

Under hösten arrangerade kommunens fältarbetare, tillsammans med deltagare från tv-programmet Idol, Jens Hult och Albin Tingwall, och föreningslivet från Märsta IK, ett evenemang för att främja psykisk hälsa. En volontär för Suicide Zero, som är en ideell organisation som arbetar för att förebygga självmord, höll en föreläsning som betonade vikten av att vara vänlig och lyhörd gentemot andra och hur det kan göra skillnad för en person som mår dåligt. Föreläsningen, i samarbete med Rosersbergs IK, lockade många föreningsaktiva. Fältarbetarna gav en översikt över sitt arbete med att stödja kommunens ungdomar, medan Jens och Albin framförde låtar som passade in på evenemangets tema.

Samordnad individuell plan

Både i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen finns bestämmelser om att kommunen och regionen ska upprätta en Samordnad Individuell Plan (SIP) när det bedöms att samordnade insatser behövs. Ett av syftena med SIP är att förebygga i ett tidigt skede så att behoven inte blir större och mer komplexa.

Många familjer har flera kontakter med olika instanser inom kommun och region. Genom SIP möten får dem samlad information från olika aktörer, vilket underlättar kommunikationen och möjliggör en förbättrad kontakt med målgruppen.

Under 2023 valde Sigtuna Kommun att projektanställa en SIP - samordnare för att underlätta för familjer och professionella att sådana möten initieras. Under 2023 har 14 nya SIP processer inletts av Utredningsenheten Barn och unga. Ett av barnen går till förskolan, tolv stycken går till grundskola samt en elev på gymnasium. Utöver det har 19 uppföljande SIP-processer skett från tidigare år. Genomgående har det i SIP-processerna konstaterats att barnet/ungdomen har en stor skolfrånvaro.

Suicidprevention

Under våren antogs Sigtuna kommuns strategi för suicidprevention 2023-2028. Suicid är ett folkhälsoproblem som går att förebygga. Suicidförebyggande arbete handlar om att genom olika insatser minska risken att människor tar sitt liv. Det behöver finnas på olika nivåer och arenor, och insatser behöver kombineras i fokus: till hela befolkningen och till enskilda individer. Suicidprevention hör nära samman med det breda förebyggande och hälsofrämjande arbetet inom området psykisk hälsa. Strategin omfattar alla kommunens verksamheter.

Strategin har följande fokusområden:

1. Suicid som en del i det främjande och förebyggande arbetet,
2. Ökad kunskap om psykisk hälsa och suicid,
3. Kommunövergripande och verksamhetspecifika styrdokument och rutiner,
4. Utvecklad information kring stöd vid psykisk ohälsa/suicid,
5. Stärkt samverkan inom psykisk hälsa och suicidpreventivt arbete,
6. Fysisk planering som motverkar och förhindrar suicid.

Under året har Sigtuna kommuns olika verksamheter genomfört flera insatser inom ramen för strategin. Kommunens hemsida har uppdaterats med specifik riktad information för personer som mår dåligt eller behöver hjälp eller stöd. Dessutom arrangerades ett webinarium om psykisk ohälsa och suicidprevention, där nästan 200 medarbetare deltog. Vissa verksamheter har utvecklat rutiner för att identifiera invånare eller brukare i behov av

stöd. Och inom socialpsykiatri har personal utbildats till handledare inom Mental Health First Aid för att kunna stödja personer inom omsorgen för funktionsnedsatta och socialpsykiatri.

Mamma United

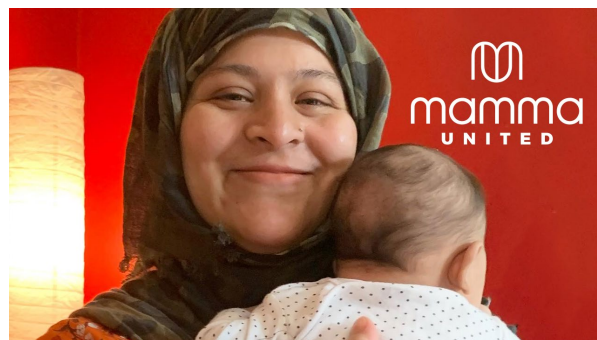
Mamma United är en verksamhet som vänder sig till utrikesfödda kvinnor för att stötta dem att påverka sitt och sina barns liv så att de mår bra, är integrerade i samhället och känner sig som en del av ett större sammanhang. Under året har verksamheten utvecklats och erbjudit tolv kostnadsfria gruppträffar med olika teman så som hälsa, föräldraskap, kvinnokroppen, våld i nära relationer och kriminalitet, arbete och studier och socialtjänstens verksamhet.

Det genomfördes Mamma United Träning som bestod av sju träffar där mammor fick möjlighet att testa olika träningsformer. Bland annat fick mammorna testa styrketräning, konditionsträning, yoga, rörlighet och dans. Varje tillfälle inleddes med en informativ del där samtal hållits om olika teman inom fysisk aktivitet, följt av en frågestund/reflektion. Träningen genomfördes även digitalt, vilket har varit uppskattat.

I början av hösten genomfördes en cykelkurs för kvinnor i centrala Valsta med hjälp av Cykelfrämjandet. [Fritidsbanken](#) lånade ut hjälmar och tipsade om att kvinnorna och deras familjer kan låna fritidsutrustning kostnadsfritt.

Kursen omfattade sex tillfällen vardera på två timmar. Många kvinnor hade aldrig cyklat tidigare och alla av dem deltog vid fler än fyra tillfällen och samtliga lärde sig att cykla.

Mammorna erbjöds fyra digitala träffar om familjejuridik, neuropsykiatriska funktionsnedsättningsdiagnoser (NPF), psykisk hälsa och stress samt arbetsmarknad. De fick ta del av utbildningsmaterial om privatekonomi och juridik.

Mamma United samarbetade under året med Kvinnoorganisationernas samarbetsråd i alkohol och narkotikafrågor (KSAN) i projektet "Ta plats". Projektet bestod bland annat av studiecirklar för att stärka unga kvinnors rättigheter och en ledarutbildning för att stärka kvinnors ledarskap.

Mamma United har även en nära kontakt med [Stadsdelsmammorna](#) och under året har en gruppdeltagare från Mamma United anställts som stadsdelsmamma.

Idrottspolitiska programmet

Under året har arbetet med framtagandet av ett idrottspolitiskt program påbörjats. Grunden till detta ligger i att det är ett samhällsproblem att människor rör på sig för lite.

Kommunen vill sätta en riktning kring hur verksamheterna bäst ska arbeta med att få fler att röra på sig. Därför ska det idrottspolitiska programmet innefatta mycket mer än idrott och föreningsliv, och kommer även att handla om folkhälsa med koppling till just motion och rörelse.

Arbetet berör samtliga förvaltningar och invånare i alla åldrar. För att kunna vara inkluderande och få in så många synpunkter som möjligt genomfördes under 2023 en seniordialog, flera enkätundersökningar, dialoger med barn och unga samt en workshop med medarbetare från samtliga förvaltningar och kontor. Detta har ledd till ett gediget kunskapsunderlag, vilket kommer att ligga till

grund till det fortsatta arbetet under 2024.

Data i dialog

Under året startade ett pilotprojekt Data i dialog (DiD). Det statliga forskningsinstitutet RISE har i uppdrag av länsstyrelsen Stockholm tagit fram index som kan användas för att representera så kallade risk- och skyddsfaktorer utifrån Stockholmsenkätens frågor, baserat på data från 2006 till 2020.

Stockholmsenkäten besvaras av elever i årskurs 9 och årskurs 2 på gymnasiet vartannat år. Enkäten innehåller bland annat frågor om skolan, hur eleverna mår, fritidsvanor, brott samt användandet av tobak och narkotika.

Data i dialog processen genomförs i tre steg som utgår från Stockholmsenkäten och annan lokal statistik kring barn och unga.

Under 2023 har medarbetare från flera förvaltningar i Sigtuna kommun, Länsstyrelsen och RISE haft dialog och analyserat statistiken. Det framkom att psykisk ohälsa bland flickor i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet har ökat för varje mätning sedan 2012. Psykisk ohälsa bland barn och unga 12-18 år har därför identifierats som ett viktigt arbete att stärka. I nästa steg analyseras kommunens förutsättningar för främjande och förebyggande arbete, samt hur väl berörda verksamheter matchar de lokala behoven. I det sista steget ska kommunen ta fram en lokal handlingsplan för det fortsatta arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa.

Innovativt näringsliv och arbetsmarknad

Planer och program:

- Mål och Budget 2023-2025

Agenda 2030-målet "Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt" innebär att främja politik som syftar till att skapa nya arbetstillfällen och stimulera tillväxten inom näringslivet. Det är också en strävan att uppnå full sysselsättning och säkerställa anständiga arbetsvillkor med lika lön för alla. Dessutom är målet att främja ungas möjligheter till anställning, utbildning och praktik, samt att främja en gynnsam och hållbar utveckling av turismen.

En stark koppling mellan utbildning och arbete underlättar för ungdomar att få en bra start i vuxenlivet. Det ökar också nyanländas möjligheter till integration och stärker arbetslösas möjligheter till omställning för arbete.

Arbetslösheten ökade mycket kraftigt i Sigtuna kommun i samband med coronapandemins ekonomiska effekter. Sedan maj 2021 har arbetslösheten i Sigtuna kommun minskat och ligger numera på 8,5 procent, vilket motsvarar det 30:e högsta i landet.

Företagsklimatet har återhämtat sig efter pandemin. Antalet gästnätter låg under 2023 på 1 127 206, en ökning med 7,8 procent mot föregående år då 1 miljon gästnätter nåddes för första gången.

I Svenskt Näringslivs ranking av det lokala företagsklimatet har Sigtuna kommun klättrat åtta placeringar, från plats 81 till plats 73. En anledning till förbättringen är att företagen upplever att kommunens service och bemötande blivit bättre, en annan är att kommunen blivit bättre på att informera företagen via exempelvis nyhetsbrev, företagsbesök och frukostmöten. Vagnät, tåg och flygförbindelser är den kategorin där betyget sjunkit mest.

Dialog med Sigtuna kommuns företag har fortsatt under året, både digitalt och på fysiska möten.

Arbetsmarknadspaketet

För att motverka arbetslösheten fortsatte kommunen med att vidareutveckla satsningen Arbetsmarknadspaketet under 2023. Syftet är att erbjuda möjligheter till omställning, vidareutbildning och jobbcoachning för personer som har hamnat utanför arbetsmarknaden eller som lever på ekonomiskt bistånd.

Satsningar på att få så många som möjligt i arbete eller studier har gett resultat. Antalet inskrivna i arbetsmarknadsinsatser enligt lagen om valfrittssystem (LOV) var under 2023 betydligt lägre än under 2022. Även andelen försörjningsstödstagare med avslutad arbetsmarknadsinsats inom LOV som avslutats till arbete är lägre. Främsta orsaken till detta är att en stor del av de arbetssökande försörjningsstödstagarna redan har insatser via Arbetsförmedlingen. Antalet invånare i kommunen som behöver ekonomiskt bistånd för sin försörjning är fortsatt lågt.

Genom samarbete med Arbetsförmedlingen, där man matchar arbetssökande och arbetsgivare i regionen, har kommunen kunnat erbjuda subventionerade anställningar för att underlätta övergången till framtida jobb för dem som står långt från arbetsmarknaden. Utökad jobbcoachning, utökning av praktik och andra förberedande insatser är några av de insatser som har bedrivits. Samverkan med Sigtuna kompetenscenter samt vuxenutbildningen i egen regi sker löpande och syftet är att i ett tidigt skede fånga upp och koppla på relevanta insatser för personer med liten progression inom SFI, och därigenom stötta dessa kommuninvånare mot självförsörjning.

Sigtuna kompetenscenter har under året erbjudit CV-stöd till vuxenstuderande inom yrkesvux för att underlätta övergången från studier till arbete.

En studieförberedande kurs för SFI-elever som tidigare gjort flera studieavbrott samt haft en studiehistorik med icke godkända betyg har genomförts och både studiehandledning och strukturstöd har getts till de elever som är i behov av extra anpassningar. Utöver dessa insatser har Sigtuna kompetenscenter erbjudit två orienteringskurser för ungdomar inom kommunala aktivitetsansvaret för att motivera dem att påbörja studier.

Kommunen har också lagt resurser på att identifiera ansökningar från personer som inte har rätt till bistånd, och motverkar därmed bidragsbrott och felaktiga utbetalningar.

Etableringslyftet

Etableringslyftet är ett samverkansprojekt mellan Sigtuna, Sollentuna, Upplands Väsby kommuner och Arbetsförmedlingen med finansiering av Europeiska socialfonden (ESF). Projektet matchar nyanlända och arbetsgivare med hjälp av coacher, skräddarsydd yrkesintroduktion och språkstöd. Personer med mer komplex problematik och som står längre från arbetsmarknaden erbjuds, i samverkan med andra aktörer, förrehabiliterande insatser för att på sikt kunna komma i arbete.

Etableringslyftets målgrupp har ofta behov av stöd från flera myndigheter och riskerar att fastna i långtidsarbetslöshet om dessa inte samverkar. Projektet har därför ett helhetsperspektiv på deltagarnas situation samtidigt som det sker ett nära samarbete med ett stort antal arbetsgivare i regionen där deltagare och arbetsplats omsorgsfullt matchas. Det gör placeringarna långsiktiga och leder till att deltagarnas kompetens tas tillvara, oavsett utbildningsnivå och kunskaper i svenska. Aktivt språkstöd gör det möjligt för deltagare att vara med i projektet även om de ännu inte lärt sig svenska.

Etableringslyftet har sedan starten 2018 hjälpt 438 nyanlända och andra utrikesfödda personer som står långt ifrån arbetsmarknaden till arbete. Det goda resultatet har fått mycket positiv uppmärksamhet. Projektet kommer i minskad omfattning att fortsätta i ytterligare två år, med stöd av Europeiska socialfonden.

Internservice

Kommunen har tagit initiativ till att fördjupa engagemanget i ett antal personer som av olika skäl har svårt att få arbete inom ramen av internservice. Internservice tar emot praktikanter löpande och har under 2023 anställt fyra nya deltagare. Fem deltagare har avslutats, varav fyra gått till anställning. Processen för arbetet med deltagare utvecklas löpande för att på bästa sätt möta behov hos deltagare i relation till arbetsmarknadsläget.

Praktikens längd och arbetsuppgifternas innehåll anpassas individuellt för varje deltagare, för att på bästa sätt förbereda individen till anställningsbarhet på reguljär arbetsmarknad. Praktiken leder oftast vidare till olika typer av anställning med stöd från Arbetsförmedlingen. Flera deltagare studerar inom svenska för invandrare (SFI) på arbetstid. Kompletterande stöd och individuella utbildningsinsatser utreds och genomförs för att ge deltagarna så goda förutsättningar som möjligt till fortsatt utveckling. Ett samarbete med andra kommunala enheter för att ordna fler praktikplatser, arbetsträningsplatser och subventionerade anställningar pågår.

Internservice arbetar till exempel med att inventarier som inte längre behövs återbrukas i andra delar av kommunen. Reservdelar beställs och delar byts ut så att möbler kan fortsätta användas under längre tid istället för att nyanskaffas och på så vis bidrar verksamheten till en cirkulär ekonomi inom kommunen.

Meningsfull vardag genom sysselsättning

Kommunen har flera sysselsättnings- samt dagliga verksamheter som vänder sig till personer inom socialpsykiatri eller inom LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) som har svårt att klara ett arbete på den öppna arbetsmarknaden. Syftet är att erbjuda arbetsuppgifter som bidrar till den personliga utvecklingen och främja delaktighet i

samhället.

Den dagliga verksamheten har flera olika inriktningar och syftar till att ge stöd och utveckla olika förmågor, exempelvis den sociala förmågan, eller för att ge stimulans och omväxling i vardagen. Efter en genomlysning av den dagliga verksamheten 2021 organiserades verksamheten om för att bättre kunna utgå från deltagarens behov. Verksamheten sprider sig från sinnesstimulering till arbetsspår, beroende på det individuella behovet.

På caféerna Kex och kaka och Poliscafé i Rosersberg arbetar deltagare bland annat med matlagning, bakning, kundkontakt och kassahantering. Kommunen erbjuder även sysselsättning och daglig verksamhet i två second hand butiker, Love and Hope och Återbruket. Där arbetar deltagarna med att ta emot skänkta kläder och prylar, prismärkning, försäljning och kundkontakt. På Eldel återvinning arbetar deltagarna med att demontera uttjänt elektronik och all form av metaller. Eldel är också den verksamheten som har möjlighet att ta emot deltagare med antingen SoL (socialtjänstlag)- eller LSS-beslut.

Ung Företagsamhet - Framtidskoll

Elever från alla kommunens skolor (fristående och kommunala) i Sigtuna kommun bjöds in till temadagen "Framtidskoll" på Arlandagymnasiet, arrangerad av Ung Företagsamhet och Sigtuna kommun inför gymnasievalen.

Under dagen fick eleverna träffa lokala förebilder från olika yrkesroller som delade med sig av sina erfarenheter. Eleverna tyckte att dagen var nyttig och lärorik, men också att den satte igång nya tankar kring framtiden.

Ung Företagsamhet valde ut Sigtuna kommun som en av få i stockholmsregionen som de besöker. Genom seminarier och föreläsningar om utbildning, jobb, entreprenörskap och privatekonomi vill Ung Företagsamhet inspirera ungdomar att våga drömma stort, planera långsiktigt och tro på sin framtid.

Näringslivsråd

Ett näringslivsråd inrättades i januari och träffas en gång per månad. Näringslivschefen, kommundirektören och berörda förvaltningschefer deltar för att skapa ett samlat grepp och samsyn kring näringslivsfrågor inom kommunorganisationen.

Rådets fokusområden har identifierats utifrån resultat av NKI och Svenskt Näringslivs rankingar och inkluderar myndighetsutövning, upphandling, brott och otrygghet samt kompetensförsörjning genom utbildning.

I det fortsatta arbetet ska rådet ta fram en strategi där bland annat gemensamma arbetssätt och insatser för att gemensamt driva näringslivsfrågor framåt ska fastställas.